

Sammanträdesprotokoll

2022:4

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

PARAGRAFER

§§47 – 69

DATUM FÖR MÖTET

2022-06-16

TID

10:00 – 16:45

PLATS

Kyrkokansliet, Uppsala

NÄRVARANDE

Se separat sida

Utses att justera: Erik Sjöstrand

**Justeringens
plats och tid:**

Uppsala den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Underskrifter:

Sekreterare

Patrik Lidin

Ordförande

Antje Jackelén

Justerande

Erik Sjöstrand

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET	TID	PLATS
2022-06-16	10:00 – 16:45	Kyrkokansliet, Uppsala

Mötesdeltagare

Antje Jackelén, Ordförande
Wanja Lundby-Wedin, 1:e vice ordförande
Daniel Tisell, 2:e vice ordförande
Amanda Carlshamre, Ledamot
Aron Emilsson, Ledamot, *frånvarande*
Jesper Eneroth, Ledamot
Marjut Ervasti, Ledamot
Nils Gårder, Ledamot
Marie Johansson, Ledamot, *frånvarande §§ 60-69*
Lars Johnsson, Ledamot
Berth Löndahl, Ledamot
Olle Reichenberg, Ledamot, *frånvarande §§ 62-69*
Elisabeth Rydström, Ledamot, *frånvarande*
Erik Sjöstrand, Ledamot
Margareta Winberg, Ledamot

Johan Dalman, Ersättare, *frånvarande §§ 63-69*
Anders Brunnstedt, Ersättare
Sebastian Ekeroth Clausson, Ersättare, *frånvarande*
Daniel Engström, Ersättare, *frånvarande*
Johannes Fransson, Ersättare
Lisa Gerenmark, Ersättare
Carin Jakobsson, Ersättare, *beslutande*
Bengt Kjellgren, Ersättare, *beslutande §§ 62-69*
Niklas Larsson, Ersättare, *frånvarande*
Sofija Pedersen Videke, Ersättare, *beslutande §§ 60-69*
Marie Rydén Davoust, Ersättare, *beslutande §§ 62-69*
Marja Sandin-Wester, Ersättare, *frånvarande §§ 62-69*
Linda Sjöö, Ersättare, *frånvarande §§ 62-69*
Yvonne Stålnacke, Ersättare, *frånvarande*
Karl-Gunnar Svensson, Ersättare, *beslutande §§ 47-61, frånvarande §§ 62-69*

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET	TID	PLATS
2022-06-16	10:00 – 16:45	Kyrkokansliet, Uppsala

Föredragande

Helen Ottosson Lovén §§ 49, 55, 66

Patrik Lidin §§ 50, 63, 64, 67, 68

Karin Sarja §§ 51-54

Ann-Katrin Bosbach § 51

Akar Holmgren § 51

Christopher Meakin § 52

Gustaf af Ugglas §§ 55-60

Marie Nordström § 55

Per Starke § 55

Pia Dahlén § 55

Erik Lysén §§ 61, 63

Johanna Wassholm § 61

Maria Lundqvist Norling § 62

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

§ 47**Sammanträdet öppnande**

Efter psalmsång, bibelsamtal, bön och upprop förklarade ordföranden sammanträdet öppnat. Vidare uppvaktades Amanda Carlshamre på födelsedagen.

§ 48**Val av protokollsjusterare**

Erik Sjöstrand valdes att tillsammans med ordföranden justera protokollet.

§ 49**Fastställande av föredragningslista**

Föredragningslistan fastställdes. Vidare informerades om de anmälningsskeden som cirkulerades under sammanträdet.

§ 50**Rapport från arbetsutskottet**

Kyrkostyrelsen fick rapport från arbetsutskottets sammanträde 24 maj 2022. Kyrkostyrelsen lade protokollet till handlingarna.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

Beslutsärenden

§ 51

KS 2022-2243

Skrivelse: Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på svenskt teckenspråkBeslutKyrkostyrelsen **beslutade** i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2022:5 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på svenskt teckenspråk.

Ärendebeskrivning

Kyrkostyrelsen fick en presentation av ett förslag till kyrkostyrelsens skrivelse om kyrkohandbok för Svenska kyrkan på svenskt teckenspråk, till 2022 års kyrkomöte. Skrivelsen avser en översättning av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I i urval. Översättningen utgörs av ett antal korta filmer i vilka gudstjänstens olika moment tecknas. Tillhandahållandet av filmerna kommer att ske via ett särskilt webbverktyg.

Kyrkostyrelsen diskuterade förslaget.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

§ 52

KS 2022-1800

Skrivelse: Överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan mellan Svenska kyrkan och Den episkopala kyrkanBeslut

Kyrkostyrelsen **beslutade** i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2022:6 Överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan mellan Svenska kyrkan och Den episkopala kyrkan.

Ärendebeskrivning

Kyrkostyrelsen fick en presentation av ett förslag till kyrkostyrelsens skrivelse angående överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan mellan Svenska kyrkan och Den episkopala kyrkan, till 2022 års kyrkomöte. Skrivelsen avser en överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan som tagits fram i en svensk och en engelsk version och som ska undertecknas av representanter för kyrkorna efter beslut av respektive kyrkas kyrkomöte. Den episkopala kyrkan avser att fatta beslut om överenskommelsen vid sitt kyrkomöte under sommaren 2022.

Kyrkostyrelsen diskuterade förslaget och gjorde en redaktionell ändring.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

§ 53**KS 2022-2825****Svenska kyrkans delegation vid Lutherska världsförbundets generalförsamling 2023**Beslut

Kyrkostyrelsen **beslutade** i enlighet med arbetsutskottets förslag

att utse ärkebiskopen, Mårten Bjöörn, Sabina Esp, Sofia Oreland, Veronica Pålsson, Nicole Ridegård och Erik Sjöstrand att representera Svenska kyrkan som delegater vid Lutherska världsförbundets generalförsamling 13–19 september 2023.

Ärendebeskrivning

Kyrkostyrelsen fick en presentation av ett förslag till Svenska kyrkans delegation till Lutherska världsförbundets generalförsamling i Krakow 2023. Förslaget om ärkebiskopen avser den ärkebiskop som väljs under 2022.

Kyrkostyrelsen diskuterade förslaget.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

§ 54**KS 2021-1618****Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris (KmSkr 2021:13)**Beslut

Kyrkostyrelsen **beslutade** i enlighet med arbetsutskottets förslag

att instifta ett Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris som kan börja delas ut vid kyrkomötets andra session i november 2022

att fastställa kriterier för att nominera och beredningsgrupp för priset enligt **prot.bil 1**.

Kyrkostyrelsen **beslutade** även

att till beredningsgruppen för Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris välja Niclas Blåder, Fredrik Hedlund, Tova Mårtensson, Marie Rydén Davoust, Beata Åhrman Ek och den biskop som biskopsmötet utser.

Ärendebeskrivning

Kyrkomötet 2021 beslutade att uppdra till kyrkostyrelsen att instifta ett Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris (KmSkr 2021:13). Kyrkostyrelsen beslutade 16–17 februari 2022 (§ 10) om beredningen av ärendet.

Kyrkostyrelsen fick en presentation av ett förslag till instiftande av ett lärande- och undervisningspris, kriterier för priset, nomineringsförfarande och beredningsgruppens sammansättning. Enligt förslaget ska priset delas ut första gången hösten 2022. Vidare presenterades ett förslag till val av fyra av de sex ledamöterna i beredningsgruppen. Ytterligare en ledamot skulle utses ur kyrkostyrelsen. Vidare kommer biskopsmötet utse en biskop.

Kyrkostyrelsen diskuterade förslaget och frågan om en ledamot ur kyrkostyrelsen.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

§ 55

KS 2021-1513

Skrivelse: Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2023–2025BeslutKyrkostyrelsen **beslutade** i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelse 2022:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2023–2025.

Nils Gårder **reserverade** sig mot beslutet till förmån för det inte bifallna ändringsyrkandet och utvecklade reservationen: ”Överröstad i kyrkostyrelsen reserverar jag mot dess beslut att på angivet sätt genomföra en strategisk satsning med gemensamma kommunikationsinsatser för att öka Svenska kyrkans synlighet som kyrka (s 13) samt att under planeringsperioden anslå 45 miljoner kronor för detta (s 23).

Min mening är att nationella annonskampanjer i form av affischer, filmsnuttar och liknande inte är bästa sättet att väcka ett fördjupat intresse för kyrkan.

Svenska kyrkan framträder som församlingar och stift. Nationell nivå skall inte vara en pastoral nivå. Religionssociologiska studier visar att medlemmarnas och särskilt yngre medlemmars relation till den lokala pastorala nivån (församlingen) är svag. Långsiktigt är det den personliga relationen kyrkan som avgör viljan till fortsatt medlemskap. Kunskapen om kyrkan som institution är måhända inte djup men de flesta har översiktlig kunskap. Det är en personlig relation som saknas. Under en tid – t o m någon generation – kan ett medlemskap kvarstå på grund av tradition eller solidaritet. De nedåtgående medlemstalen främst bland yngre visar att en sådant förhållande till kyrkan dock inte är långsiktigt bärkraftigt. Utträden sker inte på grund av okunskap. Utträdet sker på grund av bristande relation. Relationen kan vara kollektiv såsom familjens eller individuell. Viljan till deltagande i gudstjänsten vid dop, konfirmation, vigsel och begravning och vid de stora kyrkliga högtiderna är för en folkkyrka viktig. Likaså det diakonala arbetet och undervisningen. Församlingens ansvar för att göra detta synligt måste tas på största allvar.

Min bedömning är liksom övrigas i kyrkostyrelsen att församlingens kommunikation ofta är bristfällig. Enligt min mening är den tyvärr ofta svagare än för några årtionden sedan. Traditionella församlingsblad till alla hushåll är inte längre vanligt förekommande och nya kommunikationsvägar som når enskilda utanför ”den trogna församlingsskärnan” har inte skapats. Riktade inbjudningar och kyrklig närvaro i lokalsamhället blir ovanligare. Standardiserade hemsidor och avsaknaden av den lokala kyrkans ofta månghundraåriga symboler tydliggör inte den lokala traditionen. Brett inriktad och varierad undervisning saknas ofta.

Församlingarna efterlyser stöd från nationell nivå. Jag delar uppfattningen att hjälp till församlingens kommunikation är angelägen. Så är t ex digitalt processtöd för ”Att följa medlemmen”, idébanker, bildbanker, texter och liknande angeläget stöd för det lokala arbetet. Centrala insatser för gemensamt arbete t ex ACT är motiverat men sambandet mellan det lokala, stiftet, det nationella och den världsvida kyrkan bör vara en del i den lokala kommunikationen. I en digital värld blir den lokala kommunikationen

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

tillgänglig utan geografiska gränser men vittnar likväl om en miljö för personligt möte inom församlingen. Naturligtvis bör befintliga sökvägar från den gemensamma webben bestå och utvecklas.

En nationell kampanj leder tankarna till en riksorganisation eller ett riksomfattande företag som ”arbetar på sitt varumärke”. Budskapet blir lätt ytligt. Målsättningen må vara att väcka intresse för församlingslivet men det är inte säkert att så blir fallet, Informationen kring kyrkovalet har uppfyllt kravet på att göra detta känt men samtidigt har den, som jag förstår det, föranlett utträden från personer som bringats till insikt om sin bristande relation till kyrkan. Men även om nationella kampanjer väcker ett positivt intresse blir det sannolikt inget långsiktigt engagemang om de inte följs upp av lokalt arbete, Kan då inte bådadera äga rum? Jo, naturligtvis, men jag befarar att den gemensamma kommunikationen kan träda istället för det långt viktigare lokala arbetet, som på ett genuint sätt vänder sig till folket på orten. Kostnaden 45 miljoner att uttaxeras från lokal nivåns kyrkoavgifter måste ifrågasättas. Del därav är motiverat för det stöd jag nämnt men risken är att merparten av insatsen blir direktreklam.

Gemensamma administrativa system såsom lönecenter och ekonomiservice är stödfunktioner.

Förhoppningsvis leder dessa till lägre kostnader för lokal nivå. Men den gemensamma kommunikationen är att överföra en del av församlingens grundläggande uppgift till central nivå. Målet är att den gemensamma kommunikationen skall fylla brister i den lokala kommunikationen. Jag ifrågasätter möjligheten att uppnå detta.”

Särskild mening av Bengt Kjellgren: ”Nomineringsgruppen Borgerligt alternativ anser att det under år 2023 från det egna kapitalet ska utbetalas medel från nationell nivå direkt till församlingarna/pastorat. Pengarna ska tas ur det egna kapitalet. Vi avser att återkomma och precisera storleken och fördelning på belopp till årets kyrkomöte.”

Ärendebeskrivning

Kyrkostyrelsen förde 11–12 maj 2022 (§ 41) en riktningsgivande diskussion för det fortsatta budgetarbetet och lämnade synpunkter på ett utkast till skrivelse om verksamhet och ekonomi 2023–2025, till 2022 års kyrkomöte. Ärendet har därefter beretts vidare.

Kyrkostyrelsen fick en presentation av ett förslag till kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2023–2025, inklusive tre bilagor: Omvärldsbeskrivning, Det gemensamma kapitalet respektive Samverkan och digitalisering. Vidare fick kyrkostyrelsen kompletterande information om en uppgift som skulle förtydligas i skrivelsen och händelseutvecklingen avseende neddragningarna av biståndet. Kyrkostyrelsen fick även en särskild redovisning av den genomförda utredningen om gemensam ekonomiservice inom Svenska kyrkan respektive bakgrunden till en i skrivelsen föreslagen strategisk kommunikationssatsning.

Kyrkostyrelsen diskuterade förslaget och gjorde några redaktionella ändringar.

Nils Gårder framställde *yrkande* i fråga om målbild 1, avsnittet En närvarande och synlig kyrka, sid 13 f. att det inte ska avsättas medel för en strategisk satsning med gemensamma kommunikationsinsatser.

Ordföranden ställde yrkandet mot arbetsutskottets förslag, varvid arbetsutskottets förslag fick majoritet.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

§ 56**KS 2022-2827****Tertialrapport 2022:1 kapitalförvaltningsrådet**BeslutKyrkostyrelsen **beslutade**

att med godkännande lägga tertialrapporten till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Kyrkostyrelsen fick en presentation av kyrkostyrelsens kapitalförvaltningsråds tertialrapport 2022:1.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

2022-06-16

TID

10:00 – 16:45

PLATS

Kyrkokansliet, Uppsala

§ 57

KS 2022-2535

Tertialrapport 2022:1 för Svenska kyrkan på nationell nivå

Beslut

Kyrkostyrelsen **beslutade**

att med godkännande lägga tertialrapporten till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Kyrkostyrelsen fick en presentation av tertialrapport 2022:1 för Svenska kyrkan på nationell nivå.

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	--------------------

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

§ 58**KS 2021-0931****Definitiva stiftsbidrag 2022**Beslut

Kyrkostyrelsen **beslutade** i enlighet med arbetsutskottets förslag

att, under förutsättning att stiftsfullmäktige i respektive stift fastställer utdelning på 2021 års förvaltning av prästlönetillgångar enligt material som sedan tidigare insänts till kyrkokansliet, fastställa definitiva stiftsbidrag för bidragsår 2022 enligt **prot.bil 2**.

Ärendebeskrivning

Enligt 44 kap. 14 § kyrkoordningen erhåller stiftens bidrag till sin verksamhet och för stöd till stiftets församlingar (stiftsbidrag). I juni 2021 fastställde kyrkostyrelsen parametrar för beräkning av 2022 års stiftsbidrag. På basis av detta beslut har preliminära stiftsbidrag för 2022 beräknats i augusti 2021, då nödvändig information från bland annat Skatteverket fanns tillgänglig. Nu sker beräkning av definitiva belopp för 2022. Det är möjligt när boksluten för förvaltningen av prästlönetillgångar (PLT) föregående år har färdigställts, reviderats och beslut har fattats av stiftsfullmäktige om utdelning. Tillämpning av kyrkostyrelsens konsolideringsregler för PLT sker i samband med fastställandet av definitiva stiftsbidrag och PLT betalar den del av utdelningen från tillgångarna som tillfaller utjämningsystemet till den nationella nivån.

Kyrkostyrelsen fick en presentation av ett förslag till definitiva stiftsbidrag för 2022.

Kyrkostyrelsen diskuterade förslaget.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

§ 59

KS 2022-1549

Parametrar utjämningsystemet 2023Beslut

Kyrkostyrelsen **beslutade** i enlighet med arbetsutskottets förslag

att fastställa parametrar för utjämnning på församlingsnivå 2023 enligt **prot.bil 3**,

att delegera till generalsekreteraren att fastställa parametrar för diakonibidrag 2023 enligt de villkor som anges i protokollsbilagan,

att fastställa parametrar för stiftsbidrag 2023 enligt protokollsbilagan.

Ärendebeskrivning

I 44 kap. 3–10 §§ kyrkoordningen regleras den ekonomiska utjämnings avgifter och bidrag för församlingar och pastorat. Enligt 14 § samma kapitel erhåller stiftet bidrag till sin verksamhet och för stöd till stiftets församlingar (stiftsbidrag). Kyrkostyrelsen beslutar årligen om vilka utjämningsstal och övriga parametrar som ska gälla för församlingarnas utjämnning, men även om fördelningsmodell, ordning för bidragsgivningen samt vilka utbetalningsrutiner som ska gälla för följande års stiftsbidrag. I fråga om fördelningen av diakonibidrag behöver dock en delegation lämnas till generalsekreteraren, med anledning av tidsbrist avseende leveransen av aktuellt beslutsunderlag från SCB. Utifrån de parametrar som kyrkostyrelsen och generalsekreteraren fastställer, kommer preliminärt besked om ekonomisk utjämnning för 2023 lämnas till församlingar, pastorat och stift i augusti 2022.

Kyrkostyrelsen fick en presentation av ett förslag till parametrar för utjämnning på församlingsnivå och parametrar för stiftsbidrag 2023, samt att fastställandet av parametrar för diakonibidrag 2023 delegeras till generalsekreteraren.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

§ 60

KS 2022-0034

Samråd och tillsyn prästlönetillgångar 2021Beslut

Kyrkostyrelsen **beslutade** i enlighet med arbetsutskottets förslag

att delegera till arbetsutskottet att slutligt behandla tillsynsrapporten för 2021 då revisionsberättelser och utdrag från respektive stiftsfullmäktiges behandling inkommit.

Ärendebeskrivning

Kyrkostyrelsen har enligt 46 kap. 5 a § kyrkoordningen tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångar (PLT). I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen.

Kyrkostyrelsen fick en presentation av en preliminär tillsynsrapport avseende PLT för 2021. Alla uppgifter hade ännu inte kommit in. Därför föreslogs att kyrkostyrelsen, i likhet med tidigare år, delegerar till arbetsutskottet att slutgiltigt behandla rapporten.

Kyrkostyrelsen diskuterade rapporten.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

§ 61

KS 2021-0676

Uppdatering av position Israel och PalestinaBeslut

Kyrkostyrelsen **beslutade** i enlighet med arbetsutskottets förslag

att fastställa Svenska kyrkans positionspapper för rättvis och hållbar fred mellan Israel och Palestina enligt **prot.bil. 4**.

Ärendebeskrivning

Den gällande positionen för hållbar fred mellan Israel och Palestina antogs av kyrkostyrelsen 15 december 2016 (§ 144) och dess giltighetstid förlängdes 16 december 2021 (§ 98). Positionsdokumentet gäller till dess en ny position har beslutats, dock längst till 30 juni 2022. I samband med förlängningen diskuterade kyrkostyrelsen ett förslag till en uppdaterad position för rättvis och hållbar fred mellan Israel och Palestina. Förslaget till uppdaterad position hade beretts av kyrkostyrelsens internationella råd och behandlats av biskopsmötet under hösten 2021. Vidare hade även beaktats synpunkter framförda vid kyrkostyrelsens sammanträde 21 november 2021. Kyrkostyrelsen lämnade vid sitt sammanträde i december 2021 synpunkter till ledning för ärendets fortsatta beredning och beslutade att återremittera ärendet till arbetsutskottet för beredning enligt diskussionen.

Kyrkostyrelsen fick en presentation av ett omarbetat positionspapper, varvid kyrkostyrelsens synpunkter i november och december 2021 hade beaktats.

Kyrkostyrelsen diskuterade förslaget och gjorde några redaktionella ändringar.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

§ 62

KS 2022-2831

Skrivelse: Ändringar i kyrkoordningen m.m.BeslutKyrkostyrelsen **beslutade**

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2022:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Wanja Lundby-Wedin, Jesper Eneroth, Marjut Ervasti, Lars Johnsson, Margareta Winberg och Sofija Pedersen Videke **reserverade** sig mot beslutet till förmån för det inte bifallna yrkandet om återremiss av delen om kyrkliga begravningsbyråer, och utvecklade reservationen: ”Vi anser att frågan om vilken påverkan ett beslut om att allmänt tillåta pastorat/församlingar att ha kyrkliga begravningsbyråer kommer ha på kyrkans uppdrag som huvudman för begravningsverksamheten inte är tillräckligt utrett. Huvudmannaskapet är redan idag ifrågasatt från olika håll och vi anser att en riskanalys behöver genomföras innan frågan om att tillåta kyrkliga begravningsbyråer tas upp till förnyad prövning.

Det är närmast självklart att det inte finns några lagrum som hindrar kyrkliga begravningsbyråer, det är inte den svåra frågan. Enligt utredningen finns för närvarande ett mycket litet antal kyrkliga begravningsbyråer. Skulle antalet öka väsentligt så står Svenska kyrkan enligt vår mening i en helt ny situation. Vi menar att denna nya situation noga måste analyseras innan ett beslut fattas. Denna analys saknas i utredningen som ligger till grund för förslaget.

Kyrkostyrelsen noterar i skrivelsen att de anvisningar och råd för att bedriva näringsverksamhet i allmänhet som också föreslås gälla för begravningsbyråer i stort är okända inom Svenska kyrkan, samt att dessa behöver uppdateras. Vi anser att detta bör göras innan ett beslut fattas.

Ett av huvudskälen för att tillåta kyrkliga begravningsbyråer är att begravningsleden snabbt förändras i en icke önskvärd riktning för Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsens skrivelse argumenterar för att kyrkliga begravningsbyråer är en garant för att de kyrkliga begravningsbyråerna utvecklas. Vi delar uppfattningen att frågan om hur utvecklingen kan vändas i en positiv riktning är av strategisk vikt, men anser att det är en fråga som kräver ett engagemang från hela kyrkan och ser inte att det kan lösas med att några fler församlingar väljer att starta egna begravningsbyråer.

Sammantaget så finns flera skäl för att en vidare analys bör genomföras innan frågan om kyrkliga begravningsbyråer åter tas upp till behandling.”

Ärendebeskrivning

Kyrkostyrelsen fick en presentation av ett förslag till kyrkostyrelsens skrivelse om ändringar i kyrkoordningen m.m., till 2022 års kyrkomöte. Förslaget innehöll tre separata avsnitt: Förnyad genomgång av frågan om kyrkliga begravningsbyråer, Kyrkostyrelsens mandat att tillhandahålla administrativa tjänster

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET	TID	PLATS
2022-06-16	10:00 – 16:45	Kyrkokansliet, Uppsala

respektive Övriga ändringar. Avsnittet med övriga ändringar innehöll bland annat ett förslag om justeringar i bestämmelserna om kyrkomötets protokoll.

Kyrkostyrelsen diskuterade den föreslagna skrivelsen och bestämde att den del av förslaget som behandlade kyrkomötets protokoll skulle lyftas ut för vidare beredning.

Wanja Lundby-Wedin vidhöll det i arbetsutskottet framförda *yrkandet* om att ärendet i den del som avser kyrkliga begravningsbyråer skulle återremitteras och kompletteras med en riskanalys. Jesper Eneroth anslöt sig till detta yrkande.

Ordföranden ställde yrkandet om återremiss av delen om kyrkliga begravningsbyråer mot arbetsutskottets förslag till skrivelse. Vid omröstning röstade nio (9) ledamöter för arbetsutskottets förslag och sex (6) ledamöter för yrkandet om återremiss (**prot.bil. 5**).

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

§ 63

KS 2022-0041

Skrivelse: Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärendenBeslutKyrkostyrelsen **beslutade** i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2022:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden.

Ärendebeskrivning

Kyrkostyrelsen fick en presentation av ett förslag till kyrkostyrelsens skrivelse med en redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden, till 2022 års kyrkomöte. Vidare fick kyrkostyrelsen en rapport om de kontakter med Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet som tagits för att lyfta frågan om att granska folkrättens tillämpning i Israel och Palestina.

Kyrkostyrelsen diskuterade förslaget och gjorde några redaktionella ändringar.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

§ 64

KS 2022-1451

Ärkebiskopsvalet 2022BeslutKyrkostyrelsen **beslutade**

att delegera till arbetsutskottet att bekräfta ärkebiskopsvalet 8 juni 2022.

Ärendebeskrivning

Kyrkostyrelsen fick information om det pågående ärkebiskopsvalet och en presentation av ett förslag att delegera till arbetsutskottet att bekräfta valet, eftersom det inte kommer att vara slutligt avgjort vid tidpunkten för kyrkostyrelsens sammanträde.

Kyrkostyrelsen diskuterade ärkebiskopsvalets genomförande och möjligheterna att ändra regelverket så att kyrkostyrelsen inte måste resa till Uppsala för att rösta i de olika valen.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

§ 65

KS 2022-2909

Förordnande av generalsekreterareBeslutKyrkostyrelsen **beslutade** i enlighet med arbetsutskottets förslag

att förordna Helén Ottosson Lovén till uppdraget som generalsekreterare för tiden 1 juli 2023–30 juni 2024.

Ärendebeskrivning

Arbetsutskottet har berett frågan om förordnande av generalsekreterare och föreslagit att Helén Ottosson Lovén förordnas till uppdraget som generalsekreterare för tiden 1 juli 2023–30 juni 2024.

Kyrkostyrelsen diskuterade förslaget.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

Information

§ 66**Ärkebiskopens rapport**

Ärkebiskopen informerade om några aktuella händelser, såsom:

- Symposiet om kyrkans roll i försvenskningen av tornedalingar, kväner och lantalaiset som regeringens sannings- och försoningskommission genomfört tillsammans med Luleå stift
- Lutherska världsförbundets rådsmöte 2022 som ägde rum i Genève
- Sveriges kristna råds årsmöte 2022.

Generalsekreterarens rapport**Ks 2022-0055**

Kyrkostyrelsen fick en presentation av generalsekreterarens skriftliga rapport och information om det preliminära programmet för Sägastallamat II i Luleå.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

MÖTESINSTANS

KYRKOSTYRELSEN

DATUM FÖR MÖTET

TID

PLATS

2022-06-16

10:00 – 16:45

Kyrkokansliet, Uppsala

Övriga ärenden

§ 67**Anmälningssärenden – protokoll från kyrkostyrelsens råd m.m.****KS 2022-1428**Anmälningssärenden enligt **prot.bil. 6** anmäldes och lades till handlingarna.**Anmälningssärenden – övriga****KS 2022-1427**Anmälningssärenden enligt **prot.bil. 7** anmäldes och lades till handlingarna.**§ 68****Delegationsärenden**

Kyrkostyrelsen lade följande anmälda ärenden till handlingarna:

Delegationsärenden 2022-49 och 52–58.

Diarienummer KS 2020-0732, KS 2021-1545, KS 2022-1745, KS 2022-1844, KS 2022-2659, KS 2022-2852 och KS 2022-2903.

§ 69**Avslutning**

Efter välsignelsen förklarade ordföranden sammanträdet avslutat.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

DOKUMENT			DIARIENUMMER
Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris			KS 2021-1618
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTTYP	VERSION
Anders Rune	1 juni 2022	Bilaga	1.0

Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris

Kriterier för att nominera

Nominering till Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris sker via stiftsorganisationerna, då dessa genom sitt arbete med tillsyn och främjande har god insyn i vilka aktuella processer som är värda att uppmärksamma. Stiftsstyrelserna fattar beslut om nominering. Det går att nominera en person, grupp eller församling inom Svenska kyrkan, enskild person som nomineras ska vara medlem i Svenska kyrkan. Nomineringen ska innehålla en motivering och uppgifter om vad den föreslagna mottagaren har bidragit med.

Utifrån programmet för lärande och undervisning, där det övergripande målet är att öka kunskapen om och förtrogenheten med kristen tro hos Svenska kyrkans medlemmar och andra, har kriterierna tagits fram. De har sin utgångspunkt i hur kriterierna för liturgi-priset är framskrivna men har blivit några fler samt att ett portalkriterium som behöver uppfyllas finns med.

Den eller de nominerade ska uppfylla det första kriteriet och minst två till av de följande kriterierna:

- Den eller de har på ett betydelsefullt sätt utvecklat församlingens pedagogiska och teologiska arbete genom att ha funnit och utvecklat vägar att undervisa om kristen tro och tradition
-
- Den eller de har verkat aktivt för en pedagogik och teologi där delaktighet är en viktig del av helheten
- Den eller de har verkat aktivt för att utveckla det pedagogiska arbetet med barn och unga i fokus
- Den eller de har uppmuntrat kreativt arbete med handlingsplaner för lärande och undervisning
- Den eller de har bidragit till ett lärande mellan olika åldersgrupper
- Den eller de har bidragit till ett lärande i samspel med andra aktörer så att detta fått betydelse i samhället
- Den eller de har bidragit till ett lärande i ekumenisk, mångkulturell och mångreligiös kontext
- Den eller de är goda reflekterande praktiker

Beredningsgrupp för Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris

En beredningsgrupp bestående av sex personer, där minst en är under 30 år, föreslår pristagare för beslut i kyrkostyrelsen. Förslag till vilka som ska finnas med i beredningsgruppen överensstämmer med liturgi-priset men med ett perspektiv på lärande och undervisning.

I beredningsgruppen eftersträvas jämn könsfördelning, geografisk spridning samt representation av unga människor.

Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris

Gruppen utses av kyrkostyrelsen och ska bestå av:

- En församlingspedagog med erfarenhet av pedagogiskt utvecklingsarbete
- En präst med erfarenhet av pedagogiskt utvecklingsarbete
- En representant för kyrkostyrelsen
- En representant för biskopsmötet
- En representant för Svenska Kyrkans Unga
- En person utanför etablerade kyrkliga sammanhang med erfarenhet av pedagogiskt utvecklingsarbete inom akademien eller inom ramen för folkbildningen.

Pristagare och prispengar

Priset delas ut vartannat år till 1-2 pristagare och prissumman är totalt 50'000 kronor.

Definitiva stiftsbidrag 2022

	1	2	3	4	5	6
	<i>(S:a k1-k5)</i>					
(TKR)						
Stift	Bidrag domkyrka	Ink. utj. 50%	Grund bidrag	Bidrag per medlem	Bidrag främj. fast. förv.	S:a stiftsbidrag
Uppsala	4 000	893	12 000	12 824	4 503	34 220
Linköping	0	1 498	12 000	9 376	3 852	26 730
Skara	0	1 776	12 000	9 460	4 479	27 720
Strängnäs	0	623	12 000	9 418	3 514	25 560
Västerås	0	1 410	12 000	9 810	3 666	26 890
Växjö	0	1 820	12 000	10 904	4 671	29 400
Lund	0	2 925	12 000	22 542	5 358	42 820
Göteborg	0	-681	12 000	20 767	4 490	36 580
Karlstad	0	1 798	12 000	6 667	3 397	23 860
Härnösand	0	1 338	12 000	6 680	3 462	23 480
Luleå	0	1 536	12 000	9 474	3 263	26 270
Visby	0	413	12 000	1 014	2 367	15 790
Stockholm	300	-15 348	12 000	26 041	2 989	25 980
SUMMA	4 300	0	156 000	154 975	50 014	365 300

DOKUMENT			SIDA
Fastställande av parametrar för utjämningsystemet 2023			1 (7)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Jan Östlund	2022-05-25	KS 2022-1549	Till KS 220616

1 Inledning

Fastställande av parametrar för utjämningsystemet är ett årligen återkommande ärende till kyrkostyrelsen, där förslagen utgår från de belopp för utjämningsen som anges i kyrkostyrelsens årliga skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå* (fortsättningsvis benämnd *Verksamhet och ekonomi*) till kyrkomötet.

Promemorians första del ger förslag till fastställande av parametrar som styr utjämningsen på församlingsnivå för år 2023. Detta avser *inkomstutjämnning*, *kostnadsutjämnning* samt *kyrkounderhållsavgift*. Kyrkokansliet lämnar sedan, utifrån de av kyrkostyrelsen fastställda parametrarna, preliminärt (i augusti) och slutligt besked (i januari) om ekonomisk utjämningsen för år 2023 till församlingar och pastorat. I dessa besked framgår i särskild redovisningsräkning den ekonomiska utjämningsens avgifter och bidrag, där avräkning månatligen görs mot den ekonomiska utjämningsen innan kyrkoavgiften betalas ut till respektive enhet via kyrkkontot.

Promemorians andra del ger förslag till fastställande av parametrar för *stiftsbidrag* för år 2023. Kyrkokansliet lämnar sedan utifrån dessa parametrar preliminärt besked (i augusti) om stiftsbidrag för år 2023 till stiftet, efter vilket preliminära utbetalningar av stiftsbidrag görs under perioden januari-maj nästa år. Definitivt besked om stiftsbidrag för år 2023 lämnar kyrkostyrelsen sedan själv till stiftet i juni år 2023.

2 Fastställande av parametrar på församlingsnivå 2023

Förslagen som lämnas i detta avsnitt tar sikte på att resultera i bidragssummor (och i förekommande fall avgiftssummor) inom församlingarnas inkomst- och kostnadsutjämningsen som motsvarar de belopp för utjämningsystemet som finns med i skrivelsen *Verksamhet och ekonomi* avseende år 2023. Se tabellen nedan.

Komponent	Summa bidrag 2023 enligt V & E, mnkr	Summa bidrag 2022 enligt V & E, mnkr
Inkomstutjämningsen	450,5	427,8
Kostnadsutjämningsen varav	385,0	385,0
Kyrkobyggnader	120,0	120,0
Andel tillhöriga	120,0	120,0
Andel barn	50,0	50,0
Glesbygdsbidrag	45,0	45,0
Diakonibidrag	50,0	50,0

Hur utjämningsen på församlingsnivå räknas fram och beslutas framgår av 44:e kap. i kyrkoordningen. Där framgår vidare att kyrkostyrelsen senast den 10 september året före utbetalningsåret ska lämna

DOKUMENT			SIDA
Fastställande av parametrar för utjämningsystemet 2023			2 (7)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Jan Östlund	2022-05-25	KS 2022-1549	Till KS 220616

preliminärt besked om avgifter och bidrag, samt att slutligt besked ska lämnas senast den 25 januari utbetalningsåret. Nedan anges vilka förutsättningar som föreslås gälla för den löpande administrationen av inkomstutjämning, kostnadsutjämning samt kyrkounderhållsavgift för församlingar och pastorat år 2023.

Förslag

2.1 Inkomstutjämning

Reglerat i 44 kap. 4 § i kyrkoordningen:

Inkomstutjämningsavgiften eller inkomstutjämningsbidraget fastställs varje år och är 50 procent av skillnaden mellan församlingens avgiftsunderlag och medelavgiftsunderlaget, multiplicerad med en avgiftssats som beslutas av kyrkostyrelsen.

Kyrkostyrelsens tillämpningsregler:

Avgiftssatsen enligt ovan utgörs av ett vägt medelvärde på riksnivå av församlingarnas kyrkoavgiftssats. För närvarande är den genomsnittliga avgiftssatsen 99 öre per etthundra kronor av avgiftsunderlaget och förändras något årligen.

Förslag: Oförändrade tillämpningsregler jämfört med föregående år.

2.2 Kostnadsutjämning

Nedan anges vilka förutsättningar som föreslås gälla för den löpande administrationen av kostnadsutjämning för församlingar och pastorat bidragsåret 2023.

2.2.1 KYRKOBYGGNADER, ANDEL TILLHÖRIGA, ANDEL BARN OCH GLESBYGDSBIDRAG

Gråmarkerad kolumn i tabellen nedan visar de utjämnings- och bidragstal som föreslås för komponenterna Kyrkobyggnader, Andel tillhöriga, Andel barn och Glesbygdsbidrag inför 2023. Tal inom parentes anger motsvarande värde som gäller för 2022. Föreslagna tal beräknas leda till en summa utjämningsbidrag för respektive komponent som motsvarar kyrkostyrelsens förslag i skrivelsen *Verksamhet och ekonomi* för år 2023 enligt sista kolumnen i tabellen.

DOKUMENT			SIDA
Fastställande av parametrar för utjämningsystemet 2023			3 (7)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Jan Östlund	2022-05-25	KS 2022-1549	Till KS 220616

Komponent	Reglering i KO	Utjämningssyfte	Utslagsgivande nyckeltal	Förslag utjämningsstal, kronor per tillh.	S:a bidrag 2023 V & E mnkr
Kyrkobyggnader	44:5	Kostnader för kyrkor	Antal tillh. per kyrka	58 (57)	120
Andel tillhöriga	44:7	Kostnader pga låg tillhörighet	Andel tillh. av invånarna	238 (239)	120
Andel barn	44:8	Kostnader för barnverksamhet	Andel barn av invånarna	409 (410)	50
Glesbygdsbidrag	44:10	Kostnader pga långa avstånd	Invånare per kvkm Tätortsgrad Landsbygdsförsamlingar i Visby stift	169 (166)	45

Vid beslut om ändringar i kostnadsutjämningsunderlaget avseende antalet kyrkor i församlingen föreslås följande definition gälla:

”Med kyrkobyggnad avses en byggnad eller ett rum som invigts för gudstjänstbruk enligt 40 kap. 1 § i kyrkoordningen och som huvudsakligen används inom ramen för församlingens uppdrag enligt 2 kap. 1 § i kyrkoordningen och som ägs av en församling eller ett pastorat. Byggnader och/eller rum vars kostnader för drift och underhåll finansieras av begravningsavgiften omfattas inte av ekonomisk utjämning.”

Förslag: Oförändrade tillämpningsregler jämfört med föregående år.

2.2.2 DIAKONIBIDRAG

Reglerat i 44 kap. 9 § i kyrkoordningen:

Församlingar som har en befolkning med sämre socioekonomiska förutsättningar än genomsnittet i landet ska erhålla ett diakonibidrag. Kyrkostyrelsen fastställer bidragets storlek för varje bidragsberättigad församling.

Kyrkostyrelsens tillämpningsregler:

Hushållens socioekonomiska förutsättningar i församlingarna mäts i ett indextal som är beräknat på hushållens disponibla inkomster (ekonomiska standard) i relation till lägsta skäligen levnadsnivå. Den lägsta skäligen levnadsnivån beräknas med hänsyn till familjestorlek och schablonvärden för utgifter, som exempelvis boendekostnader, och har indexvärde 100. Ett hushåll med indexvärdet 150 har alltså en disponibel inkomst som ligger 50 procent över denna lägsta nivå.

Bidraget ges i tre olika intervall för indexet, där bidraget trappas upp ju lägre medianindexvärdet avseende hushållens ekonomiska standard är i församlingen. Församlingar och pastorat med ett medianindexvärde för aktuellt inkomstår som understiger motsvarande indexvärde för hela landet med mer än 10 procent är berättigade till diakonibidrag.

DOKUMENT			SIDA
Fastställande av parametrar för utjämningsystemet 2023			4 (7)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Jan Östlund	2022-05-25	KS 2022-1549	Till KS 220616

Föregående år fastställde kyrkostyrelsen bidragstal och indexintervall efter vilka 2022 års diakonibidrag skulle fördelas. För bidragsår 2023 föreslås nu i stället att kyrkostyrelsen delegerar till generalsekretären att fastställa nämnda parametrar. Detta med anledning av att indelningen mellan församlingar och pastorat för det kommande bidragsåret i normalfallet (år som inte är valår) blir känd först i juni året före bidragsåret. Det innebär i sin tur att SCB i år kan leverera filen med indexvärden per församling på inkomstår 2020 som tidigast i början av augusti, det vill säga efter det att kyrkostyrelsens junisammanträde har ägt rum.

Generalsekretären föreslås få i uppdrag att fastställa 2023 års diakonibidrag för berörda församlingar inom ramen för följande villkor:

- Diakonibidraget 2023 ska summera till cirka 50 miljoner kronor
- Församlingar och pastorat som har ett medianindexvärde avseende hushållens ekonomiska standard som understiger motsvarande indexvärde för hela landet med mer än tio procent är berättigade till diakonibidrag. Därvid trappas bidraget upp ju lägre hushållens ekonomiska standard är i pastoratet enligt tabellen nedan.

Gränsvärde medianindex avs. hushållens ekonomiska standard i pastoratet	Bidragstal per invånare 2023	Bidragstal 2022
10 % lägre än medianen för hela landet	Nivå 1 (lägsta)	30 kr
Cirka 10 procentenheter lägre än värdet ovan	Nivå 2 (högre)	40 kr
Cirka 10 procentenheter lägre än värdet ovan	Nivå 3 (högsta)	53 kr

Indextal 100 motsvarar, som tidigare nämnts, ekonomisk standard för lägsta skäligen levnadsnivå. För inkomstår 2019 uppgick medianindexvärdet för hela landet till 261, vilket resulterade i att 47 församlingar och pastorat som hade ett medianindexvärde under 235 fick diakonibidrag under 2022.

Förslag: Oförändrade tillämpningsregler jämfört med föregående år.

2.2.3 KYRKUNDERHÅLLSAVGIFT

Reglerat i 44 kap. 3 § i kyrkoordningen:

Församlingen ska, om kyrkomötet beslutar det, också betala en kyrkunderhållavgift. Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om kyrkunderhållsavgiften.

Kyrkostyrelsens tillämpningsregler:

Uttag av kyrkunderhållsavgift görs, på motsvarande sätt som avgiften för gemensam verksamhet, som en procentsats på de kyrkotillhörigas kommunalt beskattningsbara inkomster (kyrkoavgiftsunderlaget). Syftet med avgiften är att på sikt finansiera både kostnader för de kyrkobyggnader som församlingarna kan komma att överlämna till trossamfundet och kostnader för det kyrkunderhållsbidrag som kyrkostyrelsen varje år fördelar mellan stiftet. 2021 års kyrkomöte har

DOKUMENT			SIDA
Fastställande av parametrar för utjämningsystemet 2023			5 (7)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Jan Östlund	2022-05-25	KS 2022-1549	Till KS 220616

dock inte beslutat att någon kyrkunderhållsavgift ska tas ut av församlingar och pastorat under 2023. Procentsatsen för uttag av avgiften för 2023 föreslås därför fastställas till **0 %**. Det innebär att i den preliminära redovisningsräkningen för 2023 kommer det på raden Kyrkunderhållsavgift att stå beloppet 0 kronor för varje församling och pastorat.

Förslag: Oförändrade tillämpningsregler jämfört med föregående år.

3 Fastställande av parametrar stiftsbidrag 2021

Stiftsbidrag regleras i 44 kap. 14 § i kyrkoordningen. Enligt bestämmelsen erhåller stiftens bidrag till sin verksamhet och för stöd till stiftets församlingar (stiftsbidrag).

Stiftsbidrag utgår från den nationella nivån till stiftens i syfte att finansiera stiftens egen verksamhet, kostnader för främjandet av församlingarnas liv i stiftet samt kostnader för främjandet av församlingarnas fastighetsförvaltning i stiftet. Stiftsbidraget syftar även till att utjämna de ekonomiska förutsättningarna mellan stiftens. Stiftens har full frihet att själva avgöra hur stiftsbidraget ska användas. Kyrkostyrelsen beslutar nu om de parametrar för stiftsbidrag som ska gälla för år 2023. Modellen som presenteras nedan tillämpades första gången under bidragsår 2018.

Förslag

3.1 Fördelningsmodell

Tabellen nedan redogör för de fem bidragsdelarna i modellen för stiftsbidrag. Förslagen i den gråmarkerade kolumnen leder till stiftsvisa totalsummor för 2023 enligt kolumn 1 i tabellen under avsnitt 3.2 i promemorian. Siffror inom parentes i tabellen avser belopp som gäller för innevarande år.

Bidragsdel	Syfte	Förslag parametrar	S:a bidragsdel 2023 mnkr
Bidrag domkyrka	Gudstjänster av rikskaraktär i domkyrkor	4 mnkr Uppsala stift (4) 0,3 mnkr Sthlms stift (0,3)	4,3
Inkomstutjämning	Motsvarande inkomstutjämning som finns på församlingsnivån	Riksgenomsnittlig regional kyrkoavgiftssats	0
Grundbidrag	Representerar baskostnad för att driva en stiftsorganisation	12 mnkr per stift (12)	156
Bidrag per tillhörig	Så att stiftsbidragets storlek blir proportionellt mot stiftets storlek	28 kr per tillhörig (27)	155
Främja fastighetsförvaltning	Så att stiftens kan främja församlingarnas arbete med en effektiviserad fastighetsförvaltning	1,5 mnkr per stift (1,5) 3 100 kr per kyrka (3 100) 1 487 kr per övrig byggnad (1 487)	50
Totalt			365

DOKUMENT			SIDA
Fastställande av parametrar för utjämningsystemet 2023			6 (7)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Jan Östlund	2022-05-25	KS 2022-1549	Till KS 220616

Revideringen av bidragstalet per tillhörig har höjts något jämfört med föregående år för att summan från bidragsdelen ska bli 155 mnkr även år 2023.

Förslag: Oförändrade tillämpningsregler jämfört med föregående år.

3.2 Fördelning per stift

Beloppen i kolumn 1 i tabellen nedan visar *ungefärliga* belopp för stiftsbidrag 2023 enligt genomgången av modellen i avsnitt 3.1 ovan. Kolumn 2 visar stiftsbidrag 2022 enligt utfall (förslag om definitiva stiftsbidrag för 2022, se separat ärende på dagordningen).

Tusentals kronor	1	2
Stift	Stiftsbidrag 2023, cirkabelopp	Stiftsbidrag 2022 enligt utfall
Uppsala	34 370	34 220
Linköping	26 720	26 730
Skara	27 690	27 720
Strängnäs	25 540	25 560
Västerås	26 820	26 890
Växjö	29 440	29 400
Lund	42 900	42 820
Göteborg	36 550	36 580
Karlstad	23 870	23 860
Härnösand	23 430	23 480
Luleå	26 240	26 270
Visby	15 830	15 790
Stockholm	25 910	25 980
Totalt	365 310	365 300

Summan 365 miljoner kronor enligt kolumn 1 motsvarar kyrkostyrelsens förslag avseende stiftsbidrag i skrivelsen *Verksamhet och ekonomi* för år 2023.

3.4 Ordning för bidragsgivning och utbetalning av stiftsbidrag 2023

Preliminärt besked om stiftsbidrag för 2023 meddelas av kyrkokansliet till stiftet i augusti innevarande år, efter det att Skatteverket levererat preliminära kyrkoavgiftsunderlag för beskattningsår 2021 (beaktas i komponenten Inkomstutjämnning i modellen).

Definitivt besked om stiftsbidrag för 2023 lämnas i juni 2023, dvs. nästan ett år efter att det preliminära beskedet för 2023 lämnades. Vid den tidpunkten kontrollerar kyrkostyrelsen att 2023 års

DOKUMENT			SIDA
Fastställande av parametrar för utjämningsystemet 2023			7 (7)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Jan Östlund	2022-05-25	KS 2022-1549	Till KS 220616

utdelningar från prästlönetillgångarna leder till att prästlönetillgångarnas konsolideringsregler (se avsnitt 3.5 nedan) per 31 december 2022 efterlevs av de stiftsvisa förvaltningarna.

Utbetalning av stiftsbidrag under perioden januari-maj 2023 baseras på det preliminära besked om stiftsbidrag som lämnades i augusti 2022. I samband med juniutbetalningen av kyrkoavgiftsmedel justeras det månatliga beloppet något för resten av 2023, efter det att definitivt besked om stiftsbidrag lämnats för samma år. I det definitiva beskedet kommer stiftsbidragens belopp att skilja sig något från beloppen enligt det preliminära beskedet. Det beror på att avgiftsunderlag enligt *slutligt utfall* för beskattningsår 2021 används i det slutliga beskedet för 2023 (som lämnas till stiftens i juni 2023), medan avgiftsunderlag enligt Skatteverkets *augustiprognos* för samma beskattningsår används i det preliminära beskedet för 2023 (som lämnas till stiftens i augusti 2022).

3.5 Utdelning från prästlönetillgångar

Enligt 46 kap. 5 § i kyrkoordningen ska stiftet, samtidigt som vinstmedel från prästlönetillgångarna (PLT) betalas ut till församlingarna, betala ett lika stort belopp till den nationella nivån.

De årliga utdelningar som blir resultatet av föregående års förvaltning av PLT ingår som en del i Svenska kyrkans utjämningsystem. Mot den bakgrunden tillämpar kyrkostyrelsen konsolideringsregler för PLT, som anger hur mycket vinstmedel varje förvaltning maximalt kan ansamla. Syftet med konsolideringsreglerna är att säkerställa att så mycket som möjligt av avkastningen delas ut till församlingar och utjämningsystem, samtidigt som det över tid ska finnas möjlighet att upprätthålla en stabil nivå på utdelningen.

Kyrkostyrelsen föreslår att under 2023 tillämpa motsvarande konsolideringsregler för PLT som tillämpas under innevarande år. Det innebär att PLT vid årsbokslut 2022 får ansamla vinstmedel till ett belopp som högst motsvarar ett genomsnitt av årets resultat över fem år från fastighetsförvaltningen plus ett belopp som motsvarar 40 procent av bundet prästlönefondskapital (där orealiserat resultat från värdepapper ingår i den ansamlade vinsten).

I samband med att definitivt besked om stiftsbidrag för 2023 lämnas till stiftens görs en kontroll av att aktuell ansamlad vinst i förvaltningen vid utgången av bokslutsåret inte överstiger framräknat konsolideringstak enligt beskrivningen ovan.

Det definitiva beskedet om stiftsbidrag för 2023 för ett stift träder i kraft i och med att

- PLT i stiftet senast den 1 juli 2023 betalar in utjämningsystemets andel av utdelningen till nationell nivå med ett belopp som motsvarar angivet belopp i blanketten *Beräkning av konsolideringstak och utdelning från PLT*, som förvaltningen sedan tidigare fyllt i.
- Reviderad årsredovisning från förvaltningen av PLT, samt protokollsutdrag på stiftsfullmäktiges fastställande av denna årsredovisning, har insänts till kyrkostyrelsen.

DOKUMENT			DIARIENUMMER
Svenska kyrkans positionspapper för rättvis och hållbar fred mellan Israel och Palestina			KS 2021-0676
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTTYP	VERSION
Johanna Wassholm	16 juni 2022	Positionspapper	Fastställd

Svenska kyrkans positionspapper för rättvis och hållbar fred mellan Israel och Palestina

Sammanfattning

Svenska kyrkan verkar för en rättvis och hållbar fred, som bygger på det folkrättsliga ramverket¹ och är framförhandlad av konfliktens parter. Endast på fredlig väg kan konflikten nå en hållbar lösning. Det innebär en fred som garanterar såväl israeler som palestinier ett liv inom säkra och erkända gränser, där de har frihet och möjlighet att forma sin egen framtid. Svenska kyrkans syn på konflikten mellan Israel och Palestina grundas i folkrätten. Utifrån detta antar vi följande strategiska positioner (en mer omfattande beskrivning av punkterna återfinns sist i dokumentet under 4 kap.):

1. Svenska kyrkan stödjer och verkar för en av konfliktens parter framförhandlad och ömsesidigt accepterad lösning på konflikten med utgångspunkt i en tvåstatslösning utifrån de internationellt erkända 1967 års gränser. En lösning där israeler och palestinier garanteras möjligheten att leva i säkerhet sida vid sida inom säkra och erkända gränser och med ett gemensamt och öppet Jerusalem i enlighet med tidigare FN-resolutioner. Det innebär att Svenska kyrkan försvarar och respekterar Israels rätt att existera inom dessa gränser. Det innebär också att Svenska kyrkan erkänner och stödjer det palestinska folkets rätt till självbestämmande och upprättandet av en palestinsk stat, sida vid sida med staten Israel.
2. Svenska kyrkan bekräftar Israels rätt och skyldighet att skydda sin befolkning i enlighet med folkrätten.
3. Svenska kyrkan verkar för att Israels ockupation av det palestinska området, vilken på flera sätt bryter mot folkrätten, ska upphöra. Innan så har skett verkar Svenska kyrkan för att Israel ska fullfölja sina skyldigheter som ockupationsmakt i enlighet med fjärde Haagkonventionen och fjärde Genèvekonventionen.
4. Svenska kyrkan verkar för att Israels bosättningar på palestinskt område - inklusive östra Jerusalem samt den så kallade muren (separationsbarriären) avvecklas eftersom de strider mot folkrätten och utgör hinder för fred.
5. Svenska kyrkan verkar för att kränkningar av mänskliga rättigheter som begås av såväl den Palestinska myndigheten som Hamas gentemot den egna befolkningen upphör.
6. Svenska kyrkan verkar för att allt folkrättsvidrigt våld, övergrepp och attacker mot civila - oavsett förövarens bakgrund - upphör och att förövare lagförs för att undvika systematisk straffrihet.
7. Svenska kyrkan stödjer upprätthållandet av Jerusalems status som en öppen stad, delad mellan två folk och tre religioner, och med fri tillgänglighet till de heliga platserna garanterad i slutstatusförhandlingar i enlighet med folkrätten.
8. Svenska kyrkan verkar för att religionsfrihet och skydd för utsatta religiösa grupper och heliga platser garanteras.
9. Svenska kyrkan menar att försoning mellan rivaliserande palestinska grupper och territoriell enhet utgör viktiga komponenter för ett fritt, icke-diskriminerande och demokratiskt Palestina.
10. Svenska kyrkan verkar för obehindrat humanitärt tillträde till nödlidande människor, respekterat av alla involverade parter i enlighet med den internationella humanitära rätten.
11. Svenska kyrkan verkar för skydd för människorättsförsvarare och för att civilsamhällets organisationer ska kunna utföra sitt arbete ohindrat i såväl Israel som i Palestina.
12. Svenska kyrkan verkar för att genom policydialog minska ekonomiskt och politiskt stöd, såväl direkt som indirekt, till en fortsatt ockupationspolitik som förhindrar fredsprocessen.
13. När det gäller resor med grupper inom Svenska kyrkan åtar sig Svenska kyrkan att verka för ett etiskt, medvetet resande till Israel och Palestina.

¹ Folkrätten inbegriper den internationella humanitära rätten, de universella mänskliga rättigheterna, sedvanerätt och relevanta internationella konventioner.

1. Inledning

GRUNDEN FÖR SVENSKA KYRKANS ENGAGEMANG

I Svenska kyrkans församlingar finns ett stort engagemang för internationellt arbete, för rättvisa, fred och försoning. Det gäller inte minst Israel och Palestina, som är det område där Jesus levde och kristendomen växte fram och som därför har en särskild betydelse för många kristna över hela världen. Svenska kyrkans arbete i Israel och Palestina sträcker sig långt tillbaka i tiden och Svenska teologiska institutet i Jerusalem spelar en central roll i det arbetet. Till engagemanget hör ekumeniska relationer med palestinska kristna, dialog och samverkan med judar och i ökande grad även muslimer. Genom Svenska teologiska institutet har ett stort antal medlemmar i Svenska kyrkan fått uppleva Israel och Palestina och fördjupat kunskapen om platser där många av bibelns berättelser utspelar sig. Givet detta långa engagemang och med tanke på Israel och Palestinas centrala roll för judar, kristna och muslimer över hela världen följer ett ansvar för Svenska kyrkan att fortsatt verka för rättvis fred, dialog och fördjupad kunskap.

Detta arbete är ett uttryck för kyrkans gränsöverskridande uppdrag: Som kristna är vi del av en global gräsrotsrörelse där människors tro, liv, bördor och erfarenheter delas. En kristen kyrka finns inte till för sin egen skull, utan har ett uppdrag som handlar om hela världen. Till detta hör att verka för rättvisa och social sammanhållning. Det betyder att vårt engagemang inte kan vara likgiltigt för livsvillkoren för de människor som lever i regionen. Av den anledningen behöver vi, som kyrka och biståndsaktör, även vara beredda att klä vår uppfattning i en politisk och folkrättslig språkdräkt. Att inte göra det vore att blunda för grundläggande frågor om rättvisa och mänsklig värdighet. Som det står i Lutherska världsförbundets dokument "Kyrkan i det offentliga rummet":

Gud älskar världen och upphör aldrig att vara engagerad i den. Denna djupa trosmässiga övertygelse ger kyrkorna motivation att engagera sig i det offentliga rummet. Gud skapade världen genom Ordet och gav den liv genom Anden... Gud valde att låta inkarnationen i Jesus Kristus visa för mänskligheten och hela skapelsen vem Gud är. Guds engagemang i världen förflyttar kyrkans teologi och praxis in i världen – in i det offentliga rummet.

Det finns få konflikter som påverkar världssamfundet så mycket som Israel-Palestinakonflikten. Konflikter i Mellanöstern har också inverkan på interreligiösa relationer världen över. De av Svenska kyrkans medarbetare som varit involverade i religionsdialog i Sverige kan vittna om hur erfarenheter från och händelser i Israel och Palestina kan skapa reella spänningar lokalt. Vi ser att religionsdialog är en nödvändig komponent i en freds- och försoningsprocess för att uppnå en rättvis och hållbar fred i Israel och Palestina. Det är också anledningen till att Svenska kyrkan deltar i och stöder interreligiös samverkan och religionsdialog i Israel och Palestina. Dessa insatser bidrar till att göra upp med nidbilder och fördomar om den andre. Genom detta arbete får också Svenska kyrkans församlingar värdefull kompetens i arbetet för dialog och samverkan lokalt i Sverige.

UTGÅNGSPUNKT FÖR SVENSKA KYRKANS STÄLLNINGSTAGANDE

Detta dokument syftar till att visa hur Svenska kyrkan i sin roll som aktör inom långsiktigt utvecklingsarbete, humanitärt arbete och internationell kyrkosamverkan verkar för att en långsiktigt hållbar och rättvis fred ska kunna uppnås mellan Israel och Palestina. Ett första positionspapper för långsiktigt hållbar fred mellan Israel och Palestina antogs av Svenska kyrkans nämnd för internationell mission och diakoni den 22 november 2012. En andra uppdaterad och reviderad version av positionspapperet antogs av Kyrkostyrelsen den 15 december 2016. Detta positionspapper utgör en uppdatering och revidering av den ursprungliga positionen för att spegla den utveckling som skett i området sedan hösten 2016. Dokumentet utgör ett förtydligande av Svenska kyrkans förståelse av vad en hållbar och rättvis fredlig lösning på konflikten innebär, och det uttrycker inriktning och åtaganden tillsammans med partnerorganisationer och kyrkor i regionen. Vidare uttrycker dokumentet ett antal ställningstaganden som ligger till grund för policydialog och policyutveckling i frågan. Liknande positionspapper om andra geografiska områden har tidigare upprättats och kan vid behov komma att upprättas. Därutöver har Act Svenska kyrkan positionspapper för ett antal tematiska frågor som genus och SRHR, social trygghet och rättvis fred.

Detta positionspapper rymmer inte en fördjupad teologisk diskussion kring olika aspekter av konflikten mellan Israel och Palestina. En teologisk grund till dokumentet finns dels i Svenska kyrkans internationella arbetes teologiska grunddokument², dels i den breda internationella ekumeniska diskursen om rättvis fred³. Denna syn uttrycks närmare i Act Svenska kyrkans positionspapper om rättvis fred⁴. Dokumentet *Guds vägar – judendom och kristendom* som antogs av Kyrkomötet 2001 är en frukt av den judisk-kristna dialogen och fördjupar Svenska kyrkans förhållande till judendomen.⁵ I det dokumentet tar Svenska kyrkan avstånd från ersättningsteologi och andra tankemodeller inom kristen tradition som kan tolkas som antisemitism eller förakt för det judiska folket och försvarar judars rätt till sin historia, sin tro och sina seder. Utan att göra någon bedömning av politisk sionism eller den nutida staten Israel bekräftar *Guds vägar* också att "Landet" alltid haft en djup betydelse i judisk tradition: "Kärleken till och förbundheten med det land, där profeterna verkade och templet reste sig på det heliga berget, kan omöjligt tänkas bort ur det judiska folkets liv och historia. Vår respekt för judendomen bör omfatta även denna del av den judiska traditionen".

I dokumentet *Kairos Palestina – ett sannings ögonblick*, författat av palestinska kristna i december 2009, uttrycks en kristen palestinsk teologisk reflektion om konflikten och den palestinska situationen, vilket tillsammans med Svenska kyrkans svar på dokumentet utgör ytterligare en dimension av den teologiska bakgrunden till detta dokument.⁶ I enlighet med de ovan nämnda dokumenten accepterar inte Svenska kyrkan teologiska resonemang som

² Se vidare det grundläggande styrdokumentet för Svenska kyrkans internationella arbete: *En livsbefrämjande tro som vår drivkraft*. Där beskrivs en kontextuellt medveten teologi.

[https://www.svenskakyrkan.se/filer/En%20livsbefr%C3%A4mjande%20tro%20som%20v%C3%A5r%20drivkraft%20-%20teologisk%20grundtext%20och%20styrdokument%20\(pdf,%206%20sidor\).pdf?id=1563989](https://www.svenskakyrkan.se/filer/En%20livsbefr%C3%A4mjande%20tro%20som%20v%C3%A5r%20drivkraft%20-%20teologisk%20grundtext%20och%20styrdokument%20(pdf,%206%20sidor).pdf?id=1563989)

³ Kyrkornas Världsråd, *Just Peace Companion*, 2011; Antonius Liegenhegener och Ines-Jaqueline Werkner, *Gerechter Krieg – gerechter Frieden* (Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2009); Sveriges kristna råd, *FRED – detta vill kyrkorna i Sverige*, 2010.

⁴ <https://www.svenskakyrkan.se/filer/9b977f22-a4a2-456a-970b-b568eb13d2c4.pdf?id=1570253>

⁵ <https://www.svenskakyrkan.se/guds-vagar---ett-inomkyrkligt-samtalsdokument>

⁶ <https://www.svenskakyrkan.se/kairopalestina>

osynliggör de judiska och palestinska folkens situation, motiverar antisemitism, kristofobi, islamofobi eller på annat sätt leder till kränkningar av mänskliga rättigheter.

SVENSKA KYRKAN I ISRAEL OCH PALESTINA

Svenska kyrkans internationella arbete

Svenska kyrkans internationella arbete i Israel och Palestina tar sin början redan 1947 i och med bildandet av Lutherska världsförbundet (LVF). I samband med staten Israels bildande 1948 och den därpå följande flyktingkrisen startade Internationella Röda Korset ett arbete med de palestinska flyktingarna på LVF:s sjukhus Augusta Victoria på Olivberget. 1950 tog sedan LVF över driften av sjukhuset - med stöd från bland andra Svenska kyrkan.⁷ Alltsedan dess utgör Augusta Victoria-sjukhuset en viktig del av Act Svenska kyrkans arbete i området.

Den evangelisk-lutherska kyrkan i Jordanien och det Heliga landet (ELCJHL) välkomnades som medlem i LVF 1974 och är alltjämt en viktig samarbetspartner för Svenska kyrkan i Israel och Palestina, både genom våra kyrkorelationer och genom vårt stöd till långsiktigt utvecklingsarbete inom framför allt utbildningssektorn. 1949 startade den anglikanska kyrkan i Jerusalem ett humanitärt program för att stödja en del av de 726 000 palestinier som blivit flyktingar under det arab-israeliska kriget. Programmet växte till att bli Institutionen för service till palestinska flyktingar (DSPR). Då Mellanösterns kristna råd (MECC) bildades 1974 blev DSPR formellt en del av rådet, och har genom åren varit en annan nära samarbetspartner inom både det humanitära arbetet och utvecklingssamarbetet.

Sedan andra Intifadans start år 2000 har Svenska kyrkans påverkansarbete fördjupats samtidigt som utsikterna för en hållbar fred har verkat alltmer avlägsna och situationen för den palestinska befolkningen stadigt förvärrats. Internationellt sker detta påverkansarbete bland annat genom Kyrkornas världsråd och det ekumeniska följeslagarprogrammet (EAPPI), ACT Alliance EU:s Mellanösterngrupp och EuroMed Rights, samt genom Act Svenska kyrkans observatörsmedlemsskap i det Jerusalem-baserade nätverket Association of International Development Agencies (AIDA). Centrala teman för detta påverkansarbete är upprätthållandet av den internationella humanitära rätten, skydd för mänskliga rättigheter och stöd till människorättsorganisationer.

I samband med Gazakriget 2008–2009 bildades ACT Palestine Forum (APF).⁸ APF har femton medlemmar, både lokala och internationella kyrkor och kyrkorelaterade civilsamhällesorganisationer. Svenska kyrkan blev formellt medlem 2011. APF:s huvudsyfte är att samordna humanitära appeller och insatser i Palestina, men forumet samverkar också i viss mån kring påverkansarbete. Svenska kyrkan har under flera perioder det senaste decenniet haft ett omfattande humanitärt arbete i Palestina, inte minst med fokus på Gaza efter de senaste årens krig.

⁷ <https://jerusalem.lutheranworld.org/content/history-91>

⁸ <http://actpalestineforum.org/about/>

Svenska kyrkan stöder idag Lutherska världsförbundets och Kyrkornas världsråds arbete kring fred och försoning i Israel och Palestina, och ser det interreligiösa arbetet som viktigare än någonsin i en mer och mer polariserad kontext. Under de senaste åren har två komponenter stärkts i Act Svenska kyrkans programverksamhet i Israel och Palestina. Det gäller arbetet för genusrättvisa, inte minst genom den Lutherska kyrkans jämställda familjelagstiftning, och resiliensarbetet i Palestina, dvs. lokalsamhällens mobilisering för att utifrån egna initiativ och prioriteringar förbättra sina levnadsvillkor och utkräva ansvar från lokala myndigheter.

Svenska teologiska institutet

Svenska teologiska institutet (STI) i Jerusalem är en del av Svenska kyrkans verksamhet och har varit en plats för lärande och möten över religionsgränserna sedan 1951. STI är ett teologiskt studieinstitut med inriktning på religionsteologi, religionsdialog och religionsmöten. Dåvarande Svenska Israelsmissionen tog 1944 initiativet att starta svensk verksamhet i Jerusalem. Svenska kyrkans mission tog över ansvaret för STI 1976. Uppdraget är att utveckla och fördjupa frågan om kristnas möte med människor av annan tro, särskilt i mötet med judendomen.

Detta sker genom akademisk verksamhet med forskningsanknytning och deltagande i de dialoger som kan föras i Jerusalem, kortare och längre kurser av både akademisk och folkbildande karaktär, internationella kurser samt lokala program och utveckling av lokala kontakter. Genom dialogarbete och bildning kring möten med *den andre* bidrar STI till förståelse och tolerans, med syfte att motverka fördomar, antisemitism och xenofobi och bidrar på så sätt till en fredskultur.

Svenska kyrkans tidigare ställningstaganden

Detta positionspapper utgör en revidering och uppdatering av Svenska kyrkans internationella arbetes första position för en hållbar fred mellan Israel och Palestina, vilken antogs av nämnden för internationell mission och diakoni i november 2012. Även om det då var den första antagna sammanhållna positionen i frågan har Svenska kyrkan under de senaste decennierna bedrivit ett omfattande påverkansarbete inom frågor som ansvarsutkrävande för brott mot folkrätten, ett erkännande av Palestina och ursprungsmärkning av produkter från israeliska bosättningar på ockuperat palestinskt område. Detta arbete har innefattat olika typer av kampanjer, politiska initiativ, debattartiklar, delegationsresor samt framtagande av rapporter, och har ofta skett inom Svenska kyrkans olika ekumeniska nätverk.

Svenska kyrkans engagemang i Israel och Palestina har tidigare främst handlat om utvecklingsarbete och humanitärt arbete samt olika aspekter av religionsdialog och religionsstudier. Detta arbete har också inneburit teologisk reflektion tillsammans med partner i regionen. Under 1990-talet omarbetades en del gamla liturgiska texter, som kunde uppfattas som antisemitiska. Arbetet ledde 1998 fram till skrivelsen *Guds vägar – Judendom och kristendom*.

Våren 2004 startades HOPP-kampanjen (Häv Ockupationen av Palestina) av bland andra Svenska kyrkan.⁹ Kampanjen, som syftade till en rättvis fred i Mellanöstern, uppmanade bland annat till att ockupationen skulle hävas, att EU inte ska tillåta bosättningsprodukter att importeras inom ramen för handelsavtalet med Israel, och att konsumenterna skulle undvika dessa varor.

Kairodokumentet, *Kairos Palestina – Ett sanningens ögonblick*, (ofta förkortat KPD – Kairos Palestina-dokumentet) som skrevs 2009 har påverkat diskussionen om kyrkans roll i konflikten. KPD är först och främst riktat till palestinska kristna men även till andra kristna i världen och ska uppfattas som ett teologiskt dokument som uppmanar alla palestinier till ickevåld: "Ett ord av tro, hopp och kärlek från det palestinska lidandets hjärta."¹⁰ Med KPD, tillsammans med efterföljande dokument som *Cry for Hope - Ge oss hopp! En uppmaning till beslutsam handling* (2020)¹¹, följer en uppmaning till kyrkor i den världsvida gemenskapen att teologiskt reflektera och utifrån den reflektionen handla för fred och försoning i konflikten Israel och Palestina. I Svenska kyrkans svar på KPD påtalas att "Svenska kyrkan har ett moraliskt ansvar att tala för en fredlig och rättvis lösning på denna långa konflikt".¹²

2. Situationen i Israel och Palestina

HISTORISK ÖVERBLICK

Konflikten mellan Israel och Palestina har sin bakgrund i händelserna under första världskriget då britterna besegrade det ottomanska riket och övertog makten över det som då kom att heta Brittiska Palestina-mandatet. Genom den så kallade Balfour-deklarationen 1917 förklarade den brittiska regeringen att de "såg med gillande på upprättandet av ett nationellt hem i Palestina för det judiska folket". Samtidigt underströks att "intet skulle göras som kunde inverka menligt på de medborgerliga och religiösa rättigheterna för de icke-judiska samhällena i Palestina".¹³

1947 beslutade FN om delning av det brittiska protektoratet Palestina i en judisk och en arabisk stat.¹⁴ De araber som bodde i Palestina och grannländerna accepterade inte delningen. Situationen har lett till flera krig, stora flyktingströmmar, ett konstant krigsliknande tillstånd samt israelisk ockupation av palestinsk mark.

⁹ Kyrkostyrelsen fattade beslut om deltagande redan mars 2003, i linje med KV:s uttalande 2001

<https://archived.oikoumene.org/en/resources/documents/wcc-programmes/public-witness-addressing-power-affirming-peace/middle-east-peace/international-ecumenical-consultation-on-the-palestinian-israeli-conflict>

¹⁰ Skrevs av en grupp palestinska kristna inom ramen för Kyrkans världsråds "Palestine Israel Ecumenical Forum" (PIEF) <http://www.kairopalestine.ps>. Mottogs den 15 december 2009 av 13 patriarker, ärkebiskopar och biskopar i Jerusalem som representerar de kristna kyrkoledarna i Israel och Palestina.

¹¹ <https://www.cryforhope.org/>

¹² Utarbetat av Nämnden för internationell mission och diakoni på uppdrag från ärkebiskopen, undertecknat 4 juni 2010 och sänt "Till dem som skrivit och undertecknat Kairos Palestina dokumentet" med kopia till kyrkoledarna i Jerusalem.

<https://www.svenskakyrkan.se/kairopalestina>

¹³ Deklarationen blev ett rättensnöre under tiden som Palestina var ett brittiskt protektorat (1922–47). I längden kunde inte dessa båda principer förenas på ett sätt som både tillfredsställde de judar som flyttade till Palestina och den arabiska befolkningen som redan bodde där.
¹⁴ FN:s generalförsamlingens resolution A/RES/181(II) Resolutionen gav araberna rätt till 45 % av landet, trots att de utgjorde 2/3 av befolkningen i dåvarande Palestina, medan judarna tilldelades 55 %. Jerusalem och Betlehem skulle stå under internationell kontroll för att säkerställa fri tillgänglighet till de heliga platserna.

Den israeliska staten bildades 1948 och är internationellt erkänd inom den vapenstilleståndslinje – kallad den gröna linjen – som markerade slutet på det arabisk-israeliska kriget 1948–49. Ännu har det dock inte blivit någon fullt ut internationellt erkänd palestinsk stat då först Jordanien och Egypten, och sedan efter sexdagarskriget 1967, Israel, ockuperat det palestinska området. Palestinierna utgör än idag en av världens största flyktinggrupper och är utspridda i semipermanenta flyktingläger både på det palestinska området och i angränsande länder, samt fast boende i ett stort antal länder över hela världen.

Den mer än halvsekelånga israeliska militära ockupationen av det palestinska området står i centrum för dagens konflikt. Sedan 1967 har konflikten inneburit upprepade brott mot internationell humanitär rätt (IHL) och de mänskliga rättigheterna (MR) både på det ockuperade palestinska området och i Israel.¹⁵ Vid två tillfällen, 1987 och 2000, har det palestinska motståndet mot ockupationen resulterat i bredare uppror, kända som den första och andra intifadan. Politiskt har dessa både varit riktade mot den israeliska ockupationen och inåt mot det palestinska samhället. Särskilt under den andra intifadan eskalerade olika palestinska väpnade gruppers våld, inklusive attacker riktade mot israelisk civilbefolkning. Perioden för den tidigare positionens giltighet (2017–2021) präglades i stor utsträckning av Trump-administrationens Mellanösternpolitik. Ett antal avgörande politiska drag från USA:s sida fick påtagliga konsekvenser på marken och för USA:s relationer med såväl Israel som med Palestina. I maj 2018 flyttade USA sin ambassad från Tel Aviv till Jerusalem, i strid med FN:s säkerhetsrådsresolution 478 och internationell konsensus om att Jerusalems status ska avgöras i kommande fredsförhandlingar mellan parterna. I samband med att ambassaden flyttades stängde USA ner sitt konsulat i östra Jerusalem och inrättade istället en sektion för palestinska ärenden inom den nyöppnade Israel-ambassaden. Några månader senare, i september 2018, stängde Trump-administrationen även PLO:s representationskontor i Washington DC, vilket innebar att USA inte längre hade några bilaterala diplomatiska relationer med palestinierna. Vidare avslutade USA i princip allt sitt bistånd till palestinierna, däribland ett omfattande stöd till FN:s organ för de palestinska flyktingarna, UNRWA, samt till sjukhusen i östra Jerusalem varav ett är Act Svenska kyrkans långvariga partner Augusta Victoria-sjukhuset. Sedan president Biden tillträdde har USA återupprättat delar av biståndet, bland annat det till UNRWA och sjukhusen i östra Jerusalem. Två ställningstaganden under president Trump avvek tydligt från internationell konsensus: att bosättningarna inte, per se strider mot internationell rätt (nov 2019) samt ett erkännande av Israels annektering av Golanhöjderna (mars 2019).

FN har i flera resolutioner slagit fast att ockupationen måste upphöra och att bosättningarna strider mot folkrätten, senast i säkerhetsrådsresolution 2334 (dec 2016)¹⁶, men de resolutioner som antagits både av generalförsamlingen och av säkerhetsrådet har inte implementerats.¹⁷

¹⁵ Den resolution från FN som är central i synen på konflikten är säkerhetsrådets resolution 242 (S/RES/242) som antogs enhälligt 22 november 1967. Resolutionen kräver både ett israeliskt tillbakadragande från de områden som ockuperades under sexdagarskriget och en rättvis lösning på flyktingproblematiken. Folkrättsligt har säkerhetsrådets resolutioner en större tyngd än generalförsamlingens eftersom enbart säkerhetsrådsresolutionerna är bindande.

¹⁶ <https://www.un.org/webcast/pdfs/SRES2334-2016.pdf>

¹⁷ Förutom en stor mängd av resolutioner från FN:s generalförsamling är det tre resolutioner från säkerhetsrådet som är av extra vikt. Förutom resolution 242 (se fotnoten ovan) ger resolution 338 efter Yom Kippur-kriget 1973 resolution 242 en större folkrättslig tyngd.

Flera initiativ till fredsförhandlingar har inletts under åren, bland annat Madridkonferensen 1991, Osloavtalet 1993, Camp David 2000 och Färdplanen för fred 2002. Inget av dessa initiativ har dock medfört varaktiga förbättringar av situationen. Våren 2022 är fredsprocessen helt avbruten och en hållbar lösning på konflikten ser mycket avlägsen ut.

KRÄNKNINGAR AV INTERNATIONELL HUMANITÄR RÄTT OCH DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

Under den tid som dessa fredsinitiativ har tagits har situationen för de människor som lever på ockuperat område gradvis förvärrats. Unilaterala åtgärder från Israel, såsom blockaden av Gaza, uppförandet av den mur som till stora delar löper på palestinskt område, ett utökat byggande av bosättningar, konfiskering av landegendomar och husrivningar på Västbanken inklusive östra Jerusalem, har medfört stora humanitära problem och strypt den ekonomiska utvecklingen av det palestinska området med en snabbt förvärrad fattigdom som följd.¹⁸

De senaste decennierna har de israeliska bosättningarna på ockuperad mark expanderat kraftigt.¹⁹ Expansionen har lett till att mer privatägd palestinsk mark har konfiskerats och att den palestinska infrastrukturen försämrats genom det system av vägspärrar och andra avstängningar som Israel har upprättat på Västbanken. Den mur som uppförs av Israel, och som till 85 procent byggs på ockuperad mark, begränsar palestiniernas rörelsefrihet ytterligare och annekterar de facto ytterligare mark till Israel. Systemet med bosättningar medför en fortsatt mycket hög närvaro av såväl israelisk militär som civila säkerhetsföretag på Västbanken inklusive östra Jerusalem. Lokala och internationella företag som är verksamma på ockuperat område underlättar på olika sätt upprätthållandet och expansionen av bosättningarna. Företagen bidrar också till, och drar nytta av, konfiskering av palestinsk mark, olaglig naturresursutvinning på ockuperad mark och diskriminerande politik.²⁰ Detta har sammantaget lett till försämrade försörjningsmöjligheter för flertalet palestinier och en havererad ekonomi, vilket har skapat ett samhälle som till stora delar är beroende av utländskt bistånd. Därtill förekommer en omfattande korruption inom den Palestinska myndigheten med ett svagt folkligt förtroende som följd.

I samband med ockupationen sker ett antal grova kränkningar av palestiniers mänskliga rättigheter. Konfiskeringen av privatägd mark innebär en kränkning av äganderätten, rätten till fri rörlighet inskränks genom systemet med avspärrningar, vägspärrar, bosättningar och annan begränsande infrastruktur. Tillämpningen av olika rättssystem för israeliska medborgare och palestinier utgör en kränkning av rätten till icke-diskriminering och likhet inför lagen. Ett växande antal palestinska, israeliska och internationella människorättsorganisationer har på senare tid beskrivit denna alltmer cementerade situation av ojämlikhet och diskriminering som apartheid.²¹ Även den Palestinska myndigheten (Västbanken) och Hamasstyret (Gaza)

Resolution 1397, som antogs 2002 under den så kallade andra intifadan hänvisar till både resolution 242 och 338, men är även den första resolutionen antagen av säkerhetsrådet som talar om en tvåstatslösning.

¹⁸ UN OCHA: <http://www.ochaopt.org/theme/humanitarian-impact-of-settlements>

¹⁹ Annual report of the United Nations High Commissioner for Human Rights and reports of the Office of the High Commissioner and the Secretary-General. A/HRC/31/43 (jan 2016) <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N16/267/89/PDF/N1626789.pdf?OpenElement> Uttalande FN:s generalsekreterare (jan 2021): <https://www.un.org/press/en/2021/sgsm20541.doc.htm>

²⁰ Human Rights Watch: Occupation, Inc. https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/israel0116_web.pdf

²¹ Human Rights Watch: A Threshold Crossed. Israeli Authorities and the Crimes of Apartheid and Persecution

kränker systematiskt palestiniernas mänskliga rättigheter genom repressiva straffsystem och inskränkningar i olika medborgerliga och politiska rättigheter. På Västbanken har den Palestinska myndigheten utökat sin makt över civilsamhällesorganisationer genom presidentdekret och förändringar av gällande lagstiftning. Yttrandefriheten och pressfriheten är kringskuren.²² I Gaza utövar Hamas makt och repressiv kontroll över civilsamhället genom omfattande registreringar och kontroll av verksamhet.²³ Både Palestinska myndigheten och Hamas gör sig skyldiga till godtyckliga arresteringar och tortyr gentemot kritiker, däribland oberoende journalister, människorättsförfvarare och personer som är aktiva på sociala medier.²⁴

Civilsamhällets utrymme att agera har begränsats i både Israel och Palestina de senaste åren.²⁵ I Israel har handlingsutrymmet främst begränsats genom ny lagstiftning och ett hårdnande samtalsklimat dominerat av högnationalistiska strömningar med negativa uttalanden om och kampanjer mot israeliska människorättsorganisationer.²⁶ 2016 antogs en ny NGO-lag av det israeliska parlamentet Knesset som ställer särskilda krav på organisationer som får merparten av sin finansiering från utländska institutionella givare²⁷. Lagen har kritiserats av EU för att syfta till att begränsa utrymmet för civilsamhället i Israel²⁸, och är främst applicerbar på israeliska MR-organisationer²⁹. Sommaren 2018 antogs den så kallade Nation State Law i Israel. Lagen uttrycker att rätten att utöva nationellt självbestämmande är unik för det judiska folket. Arabiskans status ändrades också från officiellt språk jämte hebreiskan till ett språk med en särskild status. Lagen har väckt starka reaktioner och många icke-judiska medborgare³⁰ i Israel menar att den gör dem till andra klassens medborgare.

ESKALERANDE VÅLD

Israel har sedan 1980 formellt annekterat östra Jerusalem, vilket är i strid med internationell rätt och därför inte internationellt erkänt. Östra Jerusalemets roll som ekonomiskt och politiskt nav för palestinierna har alltsedan dess kringskurits med hjälp av skärpta israeliska lagar kring uppehållstillstånd, bygglov, familjeåterförening och in- och utresor. De palestinska stadsdelarna i annekterade östra Jerusalem präglas av eftersatt samhällsplanering,

Begreppet apartheid definieras på olika sätt av olika organisationer. Human Rights Watch definierar begreppet ur juridisk synvinkel med referens till FN:s apartheidkonvention och Romstadgan, medan exempelvis B'Tselem gör en politisk analys.

²² <http://euromedrights.org/publication/increasing-hostility-towards-human-rights-organisations-in-israelpalestine-letter-to-eu-foreign-ministers/>

²³ Palestine EU Country Roadmap for Engagement with Civil Society 2018-2020
file:///C:/Users/johwssh/Downloads/joint_european_roadmap_for_engagement_with_civil_society_in_palestine_2018-2020_final_draft-version_2019-03-25.pdf

²⁴ Human Rights Watch: Two Authorities, One Way, Zero Dissent <https://www.hrw.org/report/2018/10/23/two-authorities-one-way-zero-dissent/arbitrary-arrest-and-torture-under>

²⁵ Den oroande trenden har bland annat uppmärksamats av Europeiska rådet i Rådets slutsatser om fredsprocessen i Mellanöstern 18/01/2016 <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2016/01/18/fac-conclusions-mepp/>

²⁶ ACT Alliance EU och EuroMed Rights: <http://euromedrights.org/publication/increasing-hostility-towards-human-rights-organisations-in-israelpalestine-letter-to-eu-foreign-ministers/>

²⁷ https://m.knesset.gov.il/EN/News/PressReleases/pages/Pr12164_pg.aspx

²⁸ http://eeas.europa.eu/statements-eeas/2016/160712_01_en.htm

²⁹ <http://www.haaretz.com/israel-news/1.730397>

³⁰ Ca 26 procent av Israels befolkning är icke-judisk enligt Israels statistiska centralbyrå
<https://www.cbs.gov.il/en/mediarelease/Pages/2020/Population-of-Israel-on-the-Eve-of-2021.aspx>

ogenomträngliga regelverk och extrem bostadsbrist.³¹ Detta har lett till att det palestinska ekonomiska och politiska centrat numera är flyttat till Ramallah. För många palestinier är det idag omöjligt att få tillstånd att besöka Jerusalem.

Under 2020 och 2021 har FN rapporterat en allvarlig ökning av våldsamma attacker från ideologiskt driva israeliska bosättare på Västbanken. Attackerna riktar sig mot både personer och egendom och har varit särskilt omfattande under olivskörden då både palestinier, israeliska aktivister och olivträd utgjort måltavla. Israeliska bosättare som utsätter palestinier för våld åtnjuter i det närmaste total straffrihet.³²

Kvinnor och barn bär, som några av de mest utsatta grupperna i en väpnad konflikt, den dubbla bördan av ojämlikhet och förtryck i form av både ockupationen och repressiva och korruptionstyngda palestinska politiska styren i såväl Gaza som på Västbanken. Våld i hemmet och i nära relationer är ett utbrett problem i Palestina. Sociala normer, lågt arbetsmarknadsdeltagande och därmed låg ekonomisk status samt begränsad rörlighet till följd av osäkra transporter och återkommande kontroller är några av de faktorer som skapar ytterligare utsatthet för kvinnor och flickor. De senaste åren har det palestinska samhället blivit alltmer konservativt, inte minst sedan Hamas fick formell politisk makt, vilket ytterligare begränsat i synnerhet flickors, kvinnors och hbtqi-personers fri- och rättigheter³³. Även covid-19-pandemin har förstärkt flickors och kvinnors utsatthet när det gäller våld i hemmet, begränsad rörelsefrihet, och bristande ekonomisk egenmakt. Den förvärrade fattigdomen har också lett till försämrad hälsa bland barn och unga. Samtidigt har tillgången till hälso- och sjukvård minskat till följd av ekonomiska nedskärningar och den starkt begränsade rörelsefriheten för vårdsökande och vårdpersonal.

Organiserade väpnade attacker mot israelisk civilbefolkning som exempelvis självmordsbombningar utförda av väpnade palestinska grupper har länge utgjort ett hot mot israeler och vardagslivet i Israel. Denna typ av terrorattacker kulminerade under den andra Intifadan och har sedan dess minskat. Samtidigt har sedan hösten 2015 ett stort antal attacker, framförallt knivdåd, utförts mot israelisk civilbefolkning och militär. Även attacker där en gärningsman rammar folksamlingar med bil har ägt rum vid upprepade tillfällen under senare år. Attackerna beskrivs som "ensamvargattacker" och sprider stor rädsla.

Återkommande raketbeskjutning från Gaza mot södra Israel orsakar stort mänskligt lidande och många israeler runt gränsen till Gaza lider av stresssymptom och ständig oro. Studier visar att en stor andel av barnen i Sderot, nära gränsen till Gaza, lider av rädsla, oro och posttraumatiskt stressyndrom efter Gazakrigen.³⁴ Med hänvisning till raketbeskjutningen och det hot den utgjorde mot israeliska civila anföll israelisk militär Gaza under vintern 2008–2009, 2012, 2014 och 2021. De senaste krigens enorma förstörelse av hus och infrastruktur har försatt området, som redan präglades av sårbarhet, ansträngd humanitär situation och instabilitet efter tidigare krig, i en utbredd humanitär kris. Kriget 2014 resulterade i det högsta

³¹ Right to Development (2015) UN Habitat <https://unhabitat.org/right-to-develop-planning-palestinian-communities-in-east-jerusalem>

³² <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/israelopt-un-experts-warn-rising-levels-israeli-settler>

³³ En liknande tendens av ökad konservatism syns även i det israeliska samhället.

³⁴ Enligt det israeliska traumacentret Natal: <https://www.natal.org.il/en/>

antalet dödsoffer i Gaza sen 1967³⁵ och påverkade hela befolkningen i Gaza, i synnerhet kvinnor och flickor³⁶. Även det våldsamma bemötandet av de protester mot blockaden och för rätten att återvända till sina förfäders hemorter i dagens Israel, som ägde rum i Gaza under parollen *The Great March of Return*, har fört med sig bestående konsekvenser. Enligt FN³⁷ dödades 241 palestinier och 36 100 skadades, varav ca 8 000 beskötts med skarp ammunition, under de närmare två år (2018–2019) som fredagsprotesterna vid stängslet mot Israel pågick. I samband med protesterna dödades också en israelisk soldat och sju skadades. Idag är ca 80 procent av Gazas befolkning beroende av internationellt stöd.³⁸ De psykosociala behoven i Gaza är enorma, med en instängd och krigstraumatiserad befolkning. Behovet av att bidra till konkreta insatser för ökade framtidsutsikter och hopp är påtagligt, inte minst när det gäller unga.

Trots det stora mänskliga lidandet har återuppbyggnaden dragit ut på tiden. Mycket av det som förstördes under kriget 2014 såsom hus, fabriker, jordbruk och andra försörjningsmöjligheter – har ännu inte återuppbyggts. Israel upprätthåller alltjämt en mycket omfattande blockad av Gaza genom dess kontroll av gränser, luftrummet och kusten, vilket inte minst har försvårat det humanitära tillträdet. Omfattande importrestriktioner av exempelvis byggmaterial har lett till akut brist på bostäder, näst intill obefintlig vattenrening och dagliga strömavbrott. Även den palestinska politiska splittringen försvårar återuppbyggnaden.

Gaza blir mer och mer obeboeligt, 96 procent av vattnet är förorenat³⁹ och infrastrukturen – inklusive hälsosystemet, el- och vattenförsörjning samt vattenrening har svårt att klara trycket från den växande befolkningen. Blockaden, som även Egypten upprätthåller, har haft förödande konsekvenser för befolkningen i Gaza och bidragit till utbredd arbetslöshet och fattigdom. Gaza har en ung befolkning med dystra framtidsutsikter, arbetslösheten i åldern 15–29 år uppgick 2020 till ca 70 procent⁴⁰. De industrier som står för den huvudsakliga försörjningen i Gaza – jordbruk, fiskeri, bygg och tillverkning – har alla påverkats kraftigt av blockaden. Det är extremt svårt att bedriva någon form av handel – både inom det ockuperade palestinska området och i relation till andra länder. Blockaden begränsar också kraftigt människors möjlighet att resa, besöka familjemedlemmar, söka jobb, samt få tillgång till sjukvård och annan service

PALESTINSK SPLITTRING OCH SITUATIONEN FÖR PALESTINSKA KRISTNA

Det palestinska folket är idag splittrat, inte minst geografiskt inom det palestinska området och i diasporan. Efter valet 2006 är palestinerna även splittrade politiskt mellan Fatah – det ledande politiska partiet inom den palestinska befrielseörelsens organisation PLO – och Hamas – ett islamistiskt parti knutet till den muslimska brödraskapsrörelsen och terrorklassat

³⁵ UNOCHA <http://gaza.ochaopt.org/2016/02/reconstruction-of-15-per-cent-of-homes-destroyed-or-severely-damaged-during-the-2014-hostilities/>

³⁶ UNOCHA: *The Gaza Strip: the long-term impact of the 2014 hostilities on women and girls*
<https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-203648/>

³⁷ <https://www.un.org/unispal/document/two-years-on-people-injured-and-traumatized-during-the-great-march-of-return-are-still-struggling/>

³⁸ <http://www.unrwa.org/where-we-work/gaza-strip>

³⁹ https://www.btselem.org/gaza_strip/20200818_gaza_water_scarce_polluted_mostly_unfit_for_use

⁴⁰ <https://gisha.org/updates/11544>

av bland annat EU⁴¹. Fatah kontrollerar idag den Palestinska myndigheten och den palestinska politiska makten på Västbanken, medan Hamas styr i Gaza. Splittringen mellan Hamas i Gaza och Fatah på Västbanken utgör ytterligare en försvårande faktor för palestinernas strävan efter självbestämmande. Planerade val har skjutits upp vid flera tillfällen och det palestinska folket har därmed inte haft möjlighet att välja politisk representation sedan valet 2006. Rörelserestriktioner och därmed närmast obefintliga exportmöjligheter har, tillsammans med politisk splittring, skapat ett stort beroende av utländskt bistånd och försvårar den fortsatta utvecklingen av en hållbar inhemsk ekonomi. Utsikterna för en hållbar palestinsk stat ter sig idag mycket begränsade

Den alltmer utsatta situationen för palestinska kristna är en oroande trend. Under 1920-talet utgjorde kristna en tiondel av befolkningen i det Brittiska mandatet. Idag utgör kristna runt en procent av den palestinska befolkningen. De kristna drabbas på samma sätt som övriga palestinier av ockupationens politiska, sociala och ekonomiska effekter, men har tack vare bättre internationella nätverk och olika socioekonomiska faktorer i många fall lättare att hitta jobb eller andra möjligheter att bosätta sig utomlands. De palestinska kristna upplever idag en ökad oro för religiöst radikala grupper, såväl muslimska som judiska, vilket ytterligare bidrar till osäkerhet inför framtiden.⁴²

VÄGAR MOT ÖKAT PALESTINSKT SJÄLVBESTÄMMANDE

En alltmer långvarig och institutionaliserad ockupation ledde palestinerna att söka självbestämmande genom andra kanaler än de strandade fredsförhandlingarna. 2011 inleddes en process att söka palestinskt medlemskap i FN och dess olika organ och 2012 gav FN:s generalförsamling Palestina observatörsstatus som icke medlemsstat, samma status som Vatikanstaten har.⁴³ Palestina hade innan dess erhållit medlemskap i andra internationella organ såsom UNESCO, Group of 77, IOC och Arabförbundet. 2014 erkände Sverige Palestina som en självständig stat. Till dags dato har 136 av FN:s 193 medlemsstater erkänt Palestina, inklusive Brasilien, Indien, Island och nio EU-medlemmar (Sverige inräknat⁴⁴). Vatikanstaten har också erkänt Palestina och diskussioner om erkännande pågår i flera europeiska länder.

Efter påtryckningar från det palestinska civilsamhället anslöt sig Palestina 2015 till Romstadgan för Internationella brottsdomstolen (ICC) och godtog dess jurisdiktion att utreda och åtala individer misstänkta för att ha begått krigsbrott, brott mot mänskligheten och folkmord i Palestina, oavsett nationalitet.⁴⁵ Domstolen har också jurisdiktion att utreda och åtala palestinska medborgare som misstänkta ha begått dessa brott utanför Palestina. Efter Palestinas anslutning till Romstadgan har ICC:s åklagare inlett en preliminär undersökning av

⁴¹ <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/fight-against-terrorism/terrorist-list/>

⁴² Sabella (2015) The Status of Christians within Palestinian and Arab Society: Identity at a Transitional Time in Palestine-Israel Journal of Politics, Economics and Culture Vol 20(4)&21(1)

⁴³ General Assembly resolution A/RES/67/19

⁴⁴ Övriga åtta EU-medlemmar erkände Palestina innan de blev medlemmar i EU.

⁴⁵ ACT Alliance EU, March 2015: Palestine and the International Criminal Court.

Coalition for the International Criminal Court: Fact sheet – Palestine joins the International Criminal Court https://actalliance.eu/wp-content/uploads/2016/04/faq-on-palestine-and-the-icc-act-alliance-eu_03_2015.pdf.

uppgifter om brott mot stadgan i Palestina sedan den 13 juni 2014. Den preliminära undersökningen syftar till att fastställa huruvida det finns skäl att genomföra en fullständig utredning. Palestinas anslutning till domstolen skapar nya förutsättningar att häva den straffrihet som präglat konflikten, och i stället utkräva ansvar och straff för brott begångna i Palestina och av palestinska medborgare. De nya juridiska förutsättningarna att kunna hålla förövare ansvariga kan också få en avskräckande effekt. Under senare år har dock domstolen utsatts för hård press av inte minst Israel och USA. President Trump införde i 2020 sanktioner mot domstolens chefsåklagare och ytterligare en högt uppsatt representant i protest mot domstolens förfarande gällande misstanke om brott begångna i Afghanistan och Palestina. Sanktionerna upphävdes senare av president Biden. Även frågan om huruvida domstolen har jurisdiktion över Palestina har varit omdiskuterad, men i februari 2021 presenterade chefsåklagare Bensouda en utredning som slår fast att ICC har jurisdiktion över det palestinska området. dvs. Gaza och Västbanken inklusive östra Jerusalem.⁴⁶

ANTISEMITISM

Förekomsten av antisemitism är ett allvarligt problem med långa rötter i historien, i Sverige och runt om i världen. Antisemitism är ett samhällsproblem som förekommer i flera olika grupper, miljöer och politiska inriktningar. Enligt Forum för levande historia och Svenska Kommittén mot antisemitism finns den grövsta antisemitismen inom högerextrema och extrema islamistiska grupper⁴⁷. Konflikter i Mellanöstern, inte minst Israel-Palestinakonflikten, används ibland för att exploatera eller stimulerar fördomar eller fiendtlighet mot judar⁴⁸. På senare tid har en rad deklarerat om antisemitism antagits eller lanserats. I januari 2020 ställde Sveriges regering sig bakom International Holocaust Remembrance Alliance, IHRA:s arbetsdefinition av antisemitism, inklusive den tillhörande listan med exempel⁴⁹. I mars 2021 lanserades *Jerusalem Declaration on Antisemitism*⁵⁰ av en grupp akademiker från Israel, USA och Europa. Ungefär samtidigt presenterades *The Nexus Document: Understanding Antisemitism at its Nexus with Israel and Zionism*⁵¹. I alla tre definitionerna står det klart att antisemitism kommer till uttryck också i Israel-Palestinakonflikten. Det är till exempel antisemitiskt att hålla judar kollektivt ansvariga för staten Israels agerande eller att förneka judar i staten Israel rätt till självbestämmande. Samtidigt gör definitionerna tydligt att kritik av staten Israels politik och stöd för palestiniers krav på rättvisa och självbestämmande inte i sig är uttryck för antisemitism.

3. Svenska kyrkans roll

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan. Tillsammans är vi Kristi kropp – olika delar, ömsesidigt beroende av varandra. Svenska kyrkan är kallad att verka globalt och lokalt för en helad och rättvis värld som bärare av försoningens teologi. Den kärlek som Gud

⁴⁶ <https://euromedrights.org/publication/icc-investigation-in-palestine-opens-a-long-awaited-path-to-justice/>

⁴⁷ <https://antisemitismdaochnu.se/>

⁴⁸ <https://skma.se/antisemitism/>

⁴⁹ <https://www.holocaustremembrance.com/resources/working-definitions-charters/working-definition-antisemitism>

⁵⁰ <https://jerusalemdeclaration.org/>

⁵¹ <https://israelandantisemitism.com/wp-content/uploads/2021/03/The-Nexus-Documents-Understanding-Antisemitism-At-Its-Nexus-With-Israel-And-Zionism.pdf>

visade genom att låta sin son bli människa för att frälsa världen, tvingar oss att arbeta i försoningens tjänst. Vi är kallade att verka och ta ställning för den som befinner sig i en utsatt eller marginaliserad position.

Svenska kyrkan, på egen hand och tillsammans med våra partner i Israel och Palestina samt i våra ekumeniska nätverk, använder vår identitet som kyrka och utforskar de möjligheter som det ger för att verka för fred och försoning i konflikten mellan israeler och palestinier.

I enlighet med Kyrkornas världsråds policy för Palestina och Israel utgår vårt påverkansarbete från de människor som lider i den rådande situationen. Tillsammans vill vi verka för en framförhandlad hållbar fred till gagn för såväl israeler som palestinier. Ett halvt sekel av ockupation har skördat människors liv och kränkt både israelers och palestiniers rättigheter samtidigt som konflikten mellan folken har fördjupats. De lokala kyrkornas liv och vittnesbörd leder oss i bön och handling för en rättvis fred. Vi stödjer och slår följe med grupper på båda sidor som arbetar för fred och försoning och respekt för folkrätten, inte minst genom arbetet för mänskliga rättigheter och interreligiös dialog.

Svenska kyrkan tar avstånd från alla försök att använda religionen till att ställa människor mot varandra och underblåsa konflikten utifrån etniska eller religiösa uppdelningar. I stället vill vi använda Svenska kyrkans position i samhället samt vårt deltagande i kyrkliga, interreligiösa, ekumeniska och andra nätverk för att i ett påverkansarbete på nationell, regional och global nivå främja respekt för de mänskliga rättigheterna och försoning mellan konfliktens parter. Genom samverkan med våra lokala partner samt andra aktörer som delar vår grundsyn på konflikten hoppas vi kunna ge ökad synlighet för våra samarbetspartners arbete i regionen samt bedriva policydialog som främjar en rättvis och hållbar fred i konflikten samt upprätthållandet av folkrättens principer.

Svenska kyrkan menar att det bästa sättet att främja de mänskliga rättigheterna och främja en rättvis och hållbar fred är att utgå från folkrätten – den internationella humanitära rätten, de universella mänskliga rättigheterna, sedvanerätt och relevanta internationella konventioner. Svenska kyrkan vill verka för en rättvis och hållbar fred framförhandlad av konfliktens parter inom detta folkrättsliga ramverk, vilken garanterar såväl israeler som palestinier ett liv inom säkra och erkända gränser och fria möjligheter att forma sin egen framtid.

Som humanitär biståndsaktör genomför Svenska kyrkan projekt och insatser som är kvalitetssäkrade genom att de uppfyller *Core Humanitarian Standards*.⁵² Vi arbetar humanitärt genom partners väl förankrade i den palestinska kontexten och i det palestinska samhället. De humanitära insatserna koordineras oftast genom ACT Palestine Forum och partners inom ACT-alliansen. Som aktör inom det långsiktiga biståndet arbetar Svenska kyrkan bland annat med att stärka civilsamhällets organisationer, rättighetsfrågor, stöd till utbildningsinsatser och sjukvård. Svenska kyrkan folkbildar och informerar om situationen i området och bedriver policydialog för en hållbar och rättvis fred. Vi arbetar tillsammans med systerkyrkor och ekumeniska nätverk för att stödja teologisk reflektion och ekumenisk och interreligiös dialog.

⁵² <https://www.corehumanitarianstandard.org/the-standard>

ANTISEMITISM

Det åligger Svenska kyrkan, som kyrka, samhällsaktör och röst i Israel-Palestinadebatten, att uppmärksamma och motverka alla former av antisemitism, både inom och bortom vår egen kyrka, oavsett om den förekommer medvetet eller omedvetet. Som evangelisk-luthersk kyrka är vi väl medveten om att vår egen tradition rymmer smärtsamma exempel på hur kristna övergav och till och med förföljde Jesus eget folk. Därför har Svenska kyrkan ett ansvar att hantera frågan om antisemitism med särskild försiktighet och ödmjukhet. I vår kyrka vill vi arbeta för att göra upp med allt som kan tolkas som antisemitism eller förakt för det judiska folket och försvara dess rätt till sin historia, sin tro och sina seder. Svenska kyrkans åtaganden och arbete mot antisemitism återfinns såväl i arbetet i församlingar och stift som i den internationella verksamheten, liksom i samverkan i Europa och genom att vara en röst för religionsfrihet och judiskt liv.⁵³

De definitioner av antisemitism som beskrivs i kapitel 2 utgör viktiga och användbara verktyg för att vägleda oss i arbetet med att motverka antisemitism. De två dokumenten *Jerusalem Declaration on Antisemitism* och *The Nexus Document: Understanding Antisemitism at its Nexus with Israel and Zionism* kan ses som en utveckling av de skrivningar som ryms inom IHRA:s arbetsdefinition av antisemitism. Medan mycket i de tre deklARATIONERNA är samstämmigt har författarna av de två senare också gått in på frågan om vad de anser *inte* är antisemitism. I debatten förekommer ibland ogrundade anklagelser om antisemitism som riskerar att tysta legitim kritik av israeliska överträdelser eller försvåra förespråkandet av palestiniers rättigheter. Detta underminerar det demokratiska samtalet och riskerar att undergräva angelägna ansträngningar för att motverka faktisk antisemitism.

4. Svenska kyrkans position

Utifrån den redovisade bakgrunden om Svenska kyrkans roll i relation till våra partner och ekumeniska nätverk har Svenska kyrkan antagit följande övergripande position.

Svenska kyrkan verkar för en rättvis och hållbar fred, som bygger på det folkrättsliga ramverket och är framförhandlad av konfliktens parter. Endast på fredlig väg kan konflikten nå en hållbar lösning. Det innebär en fred som garanterar såväl israeler som palestinier ett liv inom säkra och erkända gränser, där de har frihet och möjlighet att forma sin egen framtid. Svenska kyrkans syn på konflikten mellan Israel och Palestina grundas i den internationella rätten. Utifrån detta antar vi följande strategiska positioner. Dessa är baserade på folkrätten, tidigare ställningstaganden i Svenska kyrkans beslutande organ, samt grundade i Kyrkornas världsråds och Lutherska världsförbundets ställningstaganden i frågan.

⁵³ <https://via.tt.se/pressmeddelande/arkebiskop-jackelen-i-oppet-brev-till-statsministern-infor-konferensen-for-hagkomst-av-forintelsen-och-bekampande-av-antisemitism?publisherId=1344892&releaseId=3308243>

- 1. Svenska kyrkan stödjer och verkar för en av konfliktens parter framförhandlad och ömsesidigt accepterad lösning på konflikten med utgångspunkt i en tvåstatslösning utifrån de internationellt erkända 1967 års gränser. En lösning där israeler och palestinier garanteras möjligheten att leva i säkerhet sida vid sida inom säkra och erkända gränser och med ett gemensamt och öppet Jerusalem i enlighet med tidigare FN-resolutioner. Det innebär att Svenska kyrkan försvarar och respekterar Israels rätt att existera inom dessa gränser. Det innebär också att Svenska kyrkan erkänner och stödjer det palestinska folkets rätt till självbestämmande och upprättandet av en palestinsk stat inom säkra och erkända gränser, sida vid sida med staten Israel.** Svenska kyrkans ställningstagande tar sin utgångspunkt i tidigare FN-resolutioner och folkrättsliga principer vilket innebär ett stöd för en tvåstatslösning. En tvåstatslösning baserad på 1967 års gränser förutsätter att frågan är integrerad i slutstatusförhandlingar vilka också tar upp frågor som rätten till återvändande och statusförändringar relaterade till konflikten vilka ägt rum före 1967. Denna position innebär därför också ett stöd för andra lösningar som tillgodoser de båda folkens rätt till självbestämmande i statsstrukturer som utövar sin politiska makt med full respekt för varje individs mänskliga rättigheter, och som accepterats av parterna i slutstatusförhandlingar. Svenska kyrkan verkar för att palestinernas rätt till självbestämmande erkänns och respekteras. Vidare stödjer Svenska kyrkan bildandet av en demokratisk palestinsk stat inom internationellt erkända gränser, eller annan framförhandlad lösning som respekterar rätten till självbestämmande. Palestiniernas lagligen valda politiska representanter måste erkännas och respekteras som sådana. Det innebär också ett erkännande av de palestinska flyktingarnas rätt till återvändande eller kompensation i enlighet med relevanta FN-resolutioner och en framförhandlad permanent lösning på flyktingsituationen.
- 2. Israel har rätt och skyldighet att skydda sin befolkning i enlighet med folkrätten.**
Israels självständighet sedan statens bildande 1948 måste värnas och respekteras. Israel har legitima säkerhetsintressen vilka måste skyddas i enlighet med folkrätten. Skydd mot kränkningar och hot mot Israels territoriella integritet måste garanteras av det internationella samfundet i enlighet med relevanta FN-resolutioner.
- 3. Israels ockupation av det palestinska området bryter på flera sätt mot folkrätten och måste upphöra. Innan så har skett behöver Israel fullfölja sina skyldigheter som ockupationsmakt i enlighet med fjärde Haagkonventionen och fjärde Genèvekonventionen.**
Israels ockupation medför en rad brott mot folkrätten och utgör kärnan i dagens konflikt och är ett avgörande hinder för fred och utveckling. Relevanta FN-resolutioner som kräver ett slut på ockupationen måste höras. Det internationella samfundet och i synnerhet de stater som skrivit under Genèvekonventionerna har en skyldighet att verka för att ockupationen upphör.

Innan så har skett måste Israel fullfölja sina skyldigheter som ockupationsmakt gentemot den ockuperade civilbefolkningen i enlighet med Genèvekonventionerna samt fjärde Haagkonventionen. Detta gäller även de av Israel annekterade områdena östra Jerusalem och Golanhöjderna. Svenska kyrkan anser vidare i enlighet med internationell folkrättsexpertis att Israel de facto fortfarande ockuperar Gazaremsan genom en fullständig kontroll av området i kraft av den blockad som fortfarande råder.

4. Israels bosättningar på palestinskt område - inklusive östra Jerusalem samt den så kallade muren (separationsbarriären) strider mot folkrätten och utgör ett hinder för fred.

All förflyttning av den egna befolkningen till ockuperat område strider mot den fjärde Genèvekonventionen och utgör ett hinder för fred. Expansionen av befintliga bosättningar och etableringen av nya utgör ett effektivt hinder för en hållbar palestinsk stat, samt kränker individers rättigheter och inskränker möjligheterna för en hållbar försörjning för många palestinier. Den del av muren som löper på ockuperat palestinskt område är olaglig enligt ett utlåtande i den internationella domstolen i Haag och måste avvecklas.

5. Palestinska myndighetens och Hamas kränkningar av mänskliga rättigheter måste upphöra. En stor del av de rättighetskränkningar som äger rum i Palestina är en konsekvens av den israeliska ockupationen. Dock är både Palestinska myndigheten och Hamas ansvariga för regelbundna kränkningar av grundläggande mänskliga rättigheter såsom rätten till liv, frihet och personlig säkerhet och rätten att inte utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Även yttrandefriheten och mötesfriheten kränks för såväl civilsamhällesaktörer som studenter och politiskt aktiva. Sociala medier övervakas och kritik mot det politiska styret eller en viss partitillhörighet har lett till arresteringar och hot. På samma sätt är pressfriheten hotad. Journalister och medieinstitut attackeras, inte minst vid negativ rapportering om palestinska ledare⁵⁴. Situationen för kvinnors mänskliga rättigheter är mycket allvarlig i Palestina. Flickor och kvinnor fortsätter att diskrimineras i både juridisk och praktisk mening⁵⁵.

6. Allt folkrättsvidrigt våld, övergrepp och attacker mot civila - oavsett förövarens bakgrund - behöver upphöra och förövare lagföras.

Oavsett om det utövas av israeliska militära styrkor eller av palestinska väpnade grupper kräver vi ett stopp av allt våld som står i strid med folkrättens principer. Icke-våldsliga initiativ till konfliktlösning skall stödjas. Våld mot civila får aldrig utgöra en del av vägen mot en hållbar fred. De som är ansvariga för brott mot krigets lagar skall ställas till ansvar. Detta inbegriper att stödja och skydda den Internationella

⁵⁴ <https://www.hrw.org/news/2016/08/29/palestine-crackdown-journalists-activists>

⁵⁵ Commission on the Status of Women (CSW): *Situation of and assistance to Palestinian women Report of the Secretary-General* http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=E/CN.6/2016/6 UN Women Palestine: *Facts and Figures: Ending Violence against Women* <http://palestine.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures>

brottmålsdomstolens (ICC) utredning av situationen i Palestina, för att ansvar ska kunna utkrävas från de israeler och palestinier som begått olagliga handlingar.

7. Jerusalems status som en öppen stad, delad mellan två folk och tre religioner, och med fri tillgänglighet till de heliga platserna ska upprätthållas.

Jerusalems slutliga status är ett internationellt ansvar i enlighet med relevanta FN-resolutioner och måste beslutas i enlighet med folkrätten som en del av de slutgiltiga fredsförhandlingarna. Israels annektering av östra Jerusalem saknar folkrättslig grund och är inte erkänd av det internationella samfundet. Förflyttning av israelisk civilbefolkning till bosättningar i östra Jerusalem strider mot folkrätten. Innan slutstatusförhandlingar har genomförts måste Israel, i egenskap av ockupationsmakt, garantera öppen tillgång till de heliga platserna.

8. Religionsfrihet och skydd för utsatta religiösa grupper och heliga platser måste garanteras.

Spänningar mellan religiösa grupper utgör ett hot mot fred. Svenska kyrkan stödjer arbetet för interreligiös dialog och samförstånd och motsätter sig polariserande retorik och handlande. Religiösa aktörer från både majoritets- och minoritetreligionerna måste involveras i arbetet för att minska religiösa spänningar och i skapandet av inkluderande samhällen.

9. Försoning mellan rivaliserande palestinska grupper och territoriell enhet utgör viktiga komponenter för ett fritt, icke-diskriminerande och demokratiskt Palestina.

Den politiska splittringen mellan rivaliserande palestinska grupper, främst Fatah och Hamas, utgör ett hinder för framväxten av en palestinsk stat. De palestinska interna stridigheterna måste lösas inom demokratiska system och institutioner och de olika beväpnade fraktionerna måste avväpnas. Avtalet mellan Israel och den palestinska myndigheten om *rörelsefrihet och tillträde*, vilket garanterar den territoriella enheten i det palestinska området, utgör en förutsättning för en hållbar palestinsk ekonomi och måste implementeras. Ökande grader av repression från såväl Fatah som Hamas, och en omfattande korrupcion utgör ytterligare hinder för förverkligandet av en demokratisk palestinsk stat.

10. Alla parter måste respektera obehindrat humanitärt tillträde till nödlidande människor i enlighet med den internationella humanitära rätten.

Det humanitära tillträdet ger humanitära organisationer möjlighet att nå kvinnor, män, barn och ungdomar i nöd. Rörelsefriheten för internationella såväl som lokala humanitära organisationer och FN-personal inklusive lokalanställda måste garanteras. Möjligheten att leverera material som behövs för att genomföra humanitära insatser får inte inskränkas. Humanitära projekt som involverar konstruktion, utbyggnad eller rehabilitering av infrastruktur får inte hindras och måste garanteras skydd. Dessutom begränsas det humanitära tillträdet av att vissa länder och givare förhindrar humanitära organisationer att kontakta Hamas i Gaza,

och av att Egypten oftast håller gränsen till Gaza stängd. Även den palestinska splittringen begränsar tillträdet. Åtgärder som hindrar en smidig leverans av humanitärt bistånd är oacceptabla. I de fall biståndsfinansierade byggnationer rivs eller konfiskeras av israeliska myndigheter bör givarna, i detta fall EU och dess medlemsländer, fördöma agerandet och utkräva kompensation, samt överväga så kallad *deduction*, dvs att summan för det förstörda biståndet dras av från EU:s bilaterala stöd till Israel.

11. Människorättsförvarare och civilsamhällets organisationer ska kunna utföra sitt arbete ohindrat i Israel och Palestina.

Svenska kyrkan oroas av det krympande utrymmet för civilsamhällets organisationer att verka både i Israel och i Palestina. Lagstiftning och dekret vilka försvårar för människorättsorganisationer att utöva sitt arbete riskerar att underminera såväl demokratin i Israel som den demokratiska utvecklingen i Palestina. Smutskastningskampanjer från statliga såväl som ickestatliga aktörer mot människorättsförvarare och civilsamhälletsorganisationer utgör ett allvarligt hot mot det demokratiska utrymmet.

12. Svenska kyrkan verkar för att genom policydialog minska ekonomiskt och politiskt stöd, såväl direkt som indirekt, till en fortsatt ockupationspolitik som förhindrar fredsprocessen.

Ockupationen innebär en rad brott mot folkrätten. Direkt eller indirekt stöd till en fortsatt ockupation ska därför undvikas. Metoder som avser att förhindra ekonomiskt stöd till ockupationen är legitima vägar att arbeta för fred. FN:s säkerhetsrådsresolution 2334 som antogs i december 2016 ålägger medlemsstaterna att i alla relevanta förhållanden skilja mellan staten Israel och bosättningarna på ockuperad mark. Resolutionen stärker EU:s så kallade differentieringspolicy som går ut på att inte inkludera bosättningarna och bosättningsrelaterade aktiviteter i EU:s och medlemsstaternas bilaterala relationer med Israel. Svenska kyrkan ställer sig bakom de riktlinjer om ursprungsmärkning av varor producerade på ockuperad mark som antogs av EU-kommissionen i november 2015⁵⁶. Ursprungsmärkning utgör ett viktigt verktyg för konsumentupplysning och möjliggör för konsumenter att välja om man vill köpa produkter av det Israel som man respekterar och försvarar – det vill säga det internationellt erkända Israel (1967 års gränser) – och välja bort produkter från bosättningar på ockuperat palestinskt område som är olagliga enligt folkrätten. En annan metod kan vara olika former av påtryckningar (exempelvis genom fondinnehav, aktiv värdepappersförvaltning eller företagsdialoger) mot företag som har verksamhet i bosättningarna eller på ett väsentligt sätt bidrar till infrastrukturen för ockupationen, eller vars agerande på annat sätt försvårar upprätthållandet av internationell humanitär rätt. I februari 2020 lanserades FN:s databas över företag med affärsverksamhet kopplad till bosättningarna⁵⁷. Databasen, som ska

⁵⁶ https://ec.europa.eu/delegations/israel/documents/news/20151111_interpretative_notice_indication_of_origin_of_goods_en.pdf

⁵⁷ <https://www.omvarlden.se/Opinion/debattartiklar/vi-valkomnar-fns-databas-over-foretag-med-investeringar-i-bosattningar/>

uppdateras kontinuerligt, utgör ett viktigt verktyg för att främja företagande som respekterar de mänskliga rättigheterna. Dessa metoder får dock aldrig användas för att söka underminera Israels rätt att existera som självständig stat inom erkända gränser. Svenska kyrkan verkar för en hållbar palestinsk ekonomi med minskat beroende av israeliska regleringar för infrastruktur, export och import, naturresursanvändning, rörlighet för arbetskraft och andra liknande faktorer.

13. När det gäller resor med grupper inom Svenska kyrkan åtar sig Svenska kyrkan att verka för ett etiskt, medvetet resande till Israel och Palestina.

Detta innebär inte minst ett moraliskt och ekonomiskt stöd till de lokala kristna som utgör kontinuiteten med den första kristna kyrkan och som värnar om de heliga platserna. De kristna är i stor utsträckning beroende av inkomster från turismen för att kunna leva vidare i det Heliga landet. Därför åtar sig Svenska kyrkan att verka för att det egna resandet när så är möjligt ska främja den turismnäring som palestinska kristna livnar sig av.

Giltighet

Denna position gäller tills vidare. En revidering av positionen kan ske i det fall situationen i konflikten mellan Israel och Palestina förändras på sådant sätt att en revidering anses nödvändig.

Ledamöter	§ 62					
Antje Jackelén	JA					
Wanja Lundby-Wedin	NEJ					
Daniel Tisell	JA					
Amanda Carlshamre	JA					
Aron Emilsson	-					
Jesper Eneroth	NEJ					
Marjut Ervasti	NEJ					
Nils Gårder	JA					
Marie Johansson	-					
Lars Johnsson	NEJ					
Berth Löndahl	JA					
Olle Reichenberg	-					
Elisabeth Rydström	-					
Erik Sjöstrand	JA					
Margareta Winberg	NEJ					
Ersättare						
Johan Dalman, biskop	-					
Anders Brunnstedt	-					
Sebastian Ekeröth Clausson	-					
Daniel Engström	-					
Johannes Fransson	-					
Lisa Gerenmark	-					
Carin Jakobsson	JA					
Bengt Kjellgren	JA					
Niklas Larsson	-					
Sofija Pedersen Videke	NEJ					
Marie Rydén Davoust	JA					
Marja Sandin-Wester	-					
Linda Sjö	-					
Yvonne Stålnacke	-					
Karl-Gunnar Svensson	-					

Fråga	JA – Bifall till arbetsutskottets förslag
	NEJ – Bifall till Wanja Lundby-Wedins m.fl. yrkande

Protokoll från kyrkostyrelsens råd m.m. vid kyrkostyrelsens sammanträde 16 juni 2022

1. Protokoll kyrkostyrelsens råd för samverkan och digitalisering 2022-04-29
2. Protokoll kyrkostyrelsens råd för samverkan och digitalisering 2022-05-10

Övriga anmälningsärenden vid kyrkostyrelsens sammanträde 16 juni 2022

1. Protokoll från biskopsmötet finns här
<https://www.svenskakyrkan.se/biskopsmotet>
2. Handbok avseende Församlingens grundläggande uppgift (KmSkr 2018:20)
(KS 2018-1380)
3. Slutrapport: Kyrkovalet 2021 (KS 2022-2574)
4. Protokoll från samrådet mellan biskopsmötet och kyrkostyrelsen 2022-05-10
(KS 2022-0056)

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN: Karl Patrik Emanuel Lidin
IDENTIFIKATIONSTYP: Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID: _0506a5c2eadd68d2c697d1449b18a81586
DATUM & TID: 2022-06-18 18:43:20 +02:00

NAMN: ANTJE JACKELÉN
IDENTIFIKATIONSTYP: Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID: _07d57ad3e050cf3e577fbb3cfbb4b40fe8
DATUM & TID: 2022-06-18 18:59:42 +02:00

NAMN: Erik Torsten Sjöstrand
IDENTIFIKATIONSTYP: Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID: _0590b59b6caab3943094fe8b96d5b12eb9
DATUM & TID: 2022-06-19 11:06:59 +02:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2022-06-19 11:07:16 +02:00
Ref: 42029SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)